

İBRAHİM KAYPAKKAYA'NIN KESİNTİSİZ DEVRİM VE SOSYALİZM ANLAYIŞININ ELEŞTİRİSİ

Giriş

Türkiye komünist ve devrimci demokratik hareketinde İbrahim Kaypakkaya savunuculuğu sürüyor. Onun sağ ve sol unsurların karışımı eklektik revizyonizminin küçük-burjuva sosyalistleri arasında tutunabilmesi anlaşılır; ama bazı komünistler arasında hâlâ tutunabilmesi kabul edilemez, hoş görülemez. Küçük-burjuva sosyalist gruplardan Partizan, Kaypakkaya'nın revizyonist görüşlerini buzluğa koymuş zaten. Onca eleştiriye, onca ileri adıma karşın, Kaypakkaya'yı aşma noktasına oldukça yaklaşmasına karşın, Bolşevik Partizan, mantıksal bir adım daha atıp onu aşma yeteneğini gösteremiyor. Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist Hareketi (TKP/ M-L Hareketi) ve "Yeni İleri" komünist grupları da onu aşma yeteneği gösterme yeteneğinde olmadıklarını gösteriyorlar. Onlarda, özellikle ikinciler bakımından, geride, Kaypakkaya'ya ait savunulacak, sahip çıkılacak temel görüş pek kalmamış olmasına karşın, hâlâ onun komünist olduğu bilim dışı tespitine, saplantısına kıskançlıkla sarılıyorlar. "Maocu Revizyonizmin TKP/M-L Hareketi'nin Görüşleri Üzerindeki Etkileri Üzerine"de, özlü olarak, anlayacak teorik olgunlukta ve anlamak isteyenler için yeterli olacak düzeyde olarak,, Kaypakkaya'nın teorik revizyonizminin eleştirisini yaptım. Kuşkusuz ki, gerçekte bazı komünistlere yazılmış bir mektup olan o yazıyla yetinmek söz konusu olamazdı. Bundan dolayı devrimci bir politikacının ideolojik ve politik karakterini belirleyecek önemde iki sorunda, Kaypakkaya'nın görüşlerinin eleştirisini genişçe yapmak bir görev olarak duruyordu. Bu yazıyla bu görevin yerine getirildiği inancındayım.

Yukarıda adları anılan komünist gruplar, Kaypakkaya'nın, ona ideolojik karakterini veren revizyonist görüşlerini - bu görüşler asıl olarak Mao Zedung revizyonistinden alınmadır- esasta terk etmiş olmalarına karşın, onu komünist olarak savunmaya devam edebilmektedirler. Mao Zedung revizyonizmini reddeden bu gruplar, onu reddedip de onun Türkiye uyarlaması olan Kaypakkaya revizyonizmini reddetmemenin, terk etmemenin uyuşmazlık içinde olduğunu görmüyorlar ya da görmezlikten geliyorlar.

Mao'nun sağlam, tutarlı ve saygınlık kazanan eleştirisi,, Kaypakkaya'nın sağlam ve tutarlı eleştirisini gerektirir. Kaypakkaya sağ unsurları ağır basan teorik revizyonizmin ve sol unsurları ağır basan politik oportünizmin temsilcisi olan bir küçük-burjuva devrimcisidir, bir küçük-burjuva sosyalistidir. Söz konusu edilen komünist gruplar Maocu revizyonizmin ideolojik (ve politik) etkilerinden arınmaktan söz ederler; ama onlardan arınmanın, Kaypakkaya'nın revizyonist görüşlerinden arınmak demek olduğunu görmezler ya da görmek istemezler; kendilerine anlatılanları anlamazlar ya da anlamak istemezler.

Kaypakkaya'nın genel çizgisine egemen olan revizyonist görüşlerinden söz ederken, hiç te onun doğru bir görüşe sahip olmadığı, doğruları savunmadığı düşüncesinde değilim. Nasıl ki revizyonist Mao bazı doğru görüşler savunmuşsa, Kaypakkaya da savunmuştur. Burada Mao ile, Kaypakkaya'nın bir karşılaştırılmasını yapmak niyetinde değilim. Sadece şu kadarını belirteyim ki,, Kaypakkaya bir devrimci olarak ölmüştür, Mao gibi bir reformist olarak değil. Kaypakkaya sübjektif olarak sömürünün ortadan kalkmasının içten taraftarı olmasına ve revizyonist görüşleri revizyonist olduklarını bile savunmamasına karşın, Mao Zedung sömürünün sürüp gitmesinin teorisini yapmasının yanı sıra, revizyonist görüşleri bile savunmuş, bir revizyonist akıma adını vermiştir. Kaypakkaya sübjektif olarak sömürünün amansız düşmanı olurken, Mao sömürünün gerçekleştirilmesi koşullarının ebedi olarak var olmasının (!) teorisini yapmıştır.

TKP/M-L Hareketi ve "Yeni İleri" komünist grupları, gerek resmi çizgileri bakımından, gerek gerçek (bugünkü) durumları bakımından Kaypakkaya'nın temel görüşlerinden geriye pek bir şey bırakmamış

olmalarına karşın, hâlâ onu ve kurucusu olduğu örgütü (1972-77 arası küçük-burjuva Türkiye Komünist Partisi/Marksist-Leninist [TKP/ML]) komünist olarak değerlendirerek, genel olarak revizyonizmi, özel olarak da etkilerini tasfiye etmeye çalıştıkları Maocu revizyonizmi güçlendirmeye devam ediyorlar. Teoride ve politikada tutarlılık Maocu revizyonizmi bütünsel olarak terk etmeyi gerektirir. Komünist gruplar Maocu revizyonizmi Türkiye toplumuna uyarlamaya çalışan Kaypakkaya'ya ve küçük-burjuva TKP/M-L'ye komünist olarak sahip çıkmayı sürdürdükleri sürece Maocu revizyonizmin etkilerini bütünsel olarak terk edemeyeceklerdir. Onlar, Kaypakkaya'yı savunma oportünist çabası içinde, kaçınılmaz olarak, Maocu revizyonizmde savunulamayacak olan unsurlar bulacaklardır. Kaypakkaya ve küçük-burjuva TKP/M-L savunuculuğu onları, şu ya da bu ölçüde, Maocu revizyonist görüşlere sarılmaya sürükleyecektir. Ya da Kaypakkaya'nın savunduğu bazı doğru görüşleri oportünistçe kullanma yoluna gideceklerdir ki, bu da çıkmaz yoldur. Mao'yu revizyonist olarak değerlendirip, özellikle 1920'lerin Mao'sunu, Kaypakkaya'yı değerlendirmemek çifte standart kullanmaktır, oportünizmdir. Şu nokta iyice açık olmalıdır ki, Kaypakkaya'yı komünist olarak değerlendirmek Marksizm-Leninizm'i revizyonist tahrifata uğratmaksızın olanaksızdır. Türkiye komünist hareketine daha fazla zarar verilmek istenmiyorsa savunulmaz olanı savunmayı durdurmak gerekir.

Komünist gruplar, bugüne dek, Mao'nun reddinde gösterdikleri komünist-devrimci cesareti, iş kendi geçmişlerine gelince göstermekten aciz olduklarını gösterdiler. Evet, sorun yalnızca Kaypakkaya'nın değerlendirilmesi değil, Kaypakkaya'yı "komünist önder" olarak kabul edenlerin geçmişlerinin de değerlendirilmesi, yani özeleştirme sorunudur, öz-sorgulama ve öz-yargılama sorunudur. "Mao Zedung Düşüncesi"nin ve Çin Komünist Partisi (ÇKP)'nin teorisi ve pratiğinin incelenmesi, eleştirilmesi ve tartışılması kampanyası sırasında, Mao'ya yönelttikleri eleştirileri (ve yaptıkları revizyonist değerlendirmesini) sanki Kaypakkaya'nın ve örgütlerinin görüşlerini Mao'nun görüşlerinden daha az incelemiş, daha az tartışmış ve daha az biliyormuş gibi (TKP/ML Hareketi'nin Birinci Konferansı Nisan 1979'da toplanmıştı) Kaypakkaya'ya ve kendilerine yöneltmeyenler (burada özellikle ileri kadroları anıyorum) onca yıla rağmen hâlâ kendi geçmişlerine komünistçe yaklaşma yeteneğinde olmadıklarını sergiliyorlar. Sözü geçen komünist grupları oluşturanlar (Mao Zedung ve ÇKP'yi değerlendirme kampanyası sırasında örgüt üyesi ve üye adayları olanlar), en başta da ileri kadrolar, teorik düzeyin düşüklüğü ve özeleştiride cesaret yoksunluğu başta olmak üzere, Kaypakkaya'nın devrimci reddinin yaratacağı kısa süreli olumsuz sonuçları göze alamama, iş yapma kapasitesinin düşüklüğü, yetenekler ve güçlerin görece zayıflığı gibi nedenlerden dolayı, tartışma kampanyasını açan 13 Haziran 1979 tarihli yazıda istendiği halde, TKP/M-L Hareketi'nin görüşlerinin genel bir gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi görevini yerine getirmediler. Tek istisna, gerekeni yazılı olarak yapmamış olmasına karşın, bu satırların yazarıdır.

O zaman Mao'ya ve ÇKP'ye karşı takınılan eleştirel tutumun Kaypakkaya ve TKP/M-L Hareketi'ne karşı takınılmamasının yukarıda belirtilen başlıca iki nedeni olabileceğini savunmuştum. Aradan geçen yılların öğrettiklerini de hesaba katarak geriye dönüp baktığımda, teorik düzeyin düşüklüğünün başlıca nedenleri içinde belirleyici olamayacağını tespit ediyorum. Teorik düzey Mao'yu ve ÇKP'yi sorgulama ve yargılamaya yettiğine göre, Kaypakkaya'yı ve TKP/M-L'yi sorgulama ve yargılamaya da yeterdi. Yeterdi ve artardı, demek daha doğru olur. İnsanın bilgisi başkalarını sorgulama ve yargılamaya yeterse, daha iyi tanıdığı kendisini sorgulama ve yargılamaya haydi haydi yeter. Yetmiyorsa bunun teorik düzeyin düşüklüğünden başka nedenleri olmak zorundadır. Mao'nun görüşlerini inceleyen, incelemeleri okuyan, tartışan ve eleştiren beyinlerin Maocu revizyonizmin Türkiye'ye uyarlaması olan görüşleri beyinlerinin kuytu bir köşesine saklamaları, başka nedenleri yoksa, olanaklı değildir. Bu satırların yazarı Mao Zedung'un görüşlerini incelerken, beynini Kaypakkaya'nın görüşlerinin eleştirel irdelenmesine kapatmadı, kapatamazdı; çünkü onun görüşlerinde Maocu görüşleri görüyordu. O, ayrılmaz olanları ayırmaya çalışmıyordu.

Yapılması gerekenin yapılmamış olmasını haklı çıkarmak için zaman yoktu, vb. gerekçeler öne sürülemez. (O zamanlar bana karşı bu gerekçe öne sürüldü ve objektif davranmadığım iddia edildi.) Mao'nun görüşlerini ve ÇKP'nin geçmişi hakkında incelemek için zaman bulan biri olarak, daha az kapsamlı olan ve incelenen görüşlerin Türkiye uyarlaması olan görüşleri incelemeye zamanım yokmuş! Böylesi bir gerekçe öne sürülemez; çünkü, yukarıda belirtilenlerin dışında, örgütün görüşlerinin değerlendirilmesinin yapıldığı Nisan Konferansı'nın toplanmasının üzerinden daha birkaç ay geçmişti. Geriye asıl neden olarak kendi geçmişine eleştirel yaklaşma yeteneği gösterememek, korkakça davranmak kalıyor. Mao'ya ve büyük bir burjuva-demokratik devrime önderlik etmiş ve 1920'lerde komünist bir parti olan ÇKP'ye karşı gösterilen yiğitlik, Kaypakkaya'ya ve TKP/M-L'ye, bir başka deyişle kendine gelince korkaklığa bıraktı yerini. Mao'nun sözüyle başkalarına Marksizm'i, kendilerine liberalizmi uyguladılar. Olanın özeti budur.

Komünist grupların yanı sıra, komünizme oldukça yaklaşan Bolşevik Partizan (BP) grubunun Kaypakkaya'yı devrimci anlamda reddetmemesinin nedenleri de çeşitlidir. Bunlar içinde kendi geçmişine devrimci eleştirel yaklaşım yeteneği gösterememesi ve Marksizm-Leninizm'i kavrayış düzeyinin görece düşüklüğü en önemli nedenlerdir. BP'de Kaypakkaya'nın reddinin yaratacağı kısa süreli olumsuz sonuçlardan korkmaktadır. O, Mao'yu revizyonist olarak ilan etmenin eşliğine geldiği halde, Mao'ya yönelttiği eleştirilerin mantıksal sonucu onun revizyonist değerlendirmesi olmak gerektiği halde, bir adım daha atmamakta, komünist olmanın ölçütleri konusunda beyinleri Marksist-Leninist teoriyi ve uluslararası komünist hareketin tarihini, Mao'yu kurtarmak için, olabildiğince zorlamaktadır. Aynı şey, daha geri düzeyde olmak üzere, Kaypakkaya'ya karşı tutum bakımından da geçerlidir. Arnavutluk Emek Partisi'nin ve Enver Hoca yoldaşın, ÇKP ve Mao'nun (ve küçük-burjuva TKP/ML ve Kaypakkaya'nın) revizyonist çizgileriyle kıyas kabul etmeyecek hatalarını oportünistçe kötüye kullanarak onları revizyonist ilan etmede cesur (!) olan BP, ikincileri kurtarmak için canla başla çalışmakta, zihinsel yetenekleri kötüye kullanmaktadır. Mao'nun savunduğu türden revizyonist çizgiyi savunmuş olsaydı Enver Hoca yoldaşı yerden yere çalmak (!) bir yana, yerin derinliklerine gömmeye çalışacağından kuşku duyulmayacak bu grup, Mao'yu kurtarmakla (!) kendi geçmişini de kurtarmanın hesabı içindedir. Mao ve Kaypakkaya'nın değerlendirmelerinin yapıldığı yazılar bunu gösteriyor. BP'nin teorik düzeyi Mao ve Kaypakkaya'nın değerlendirilmesi konularında doğru sonuçlara varmayı olanaklı kılacak durumdadır. Ancak o da, komünist gruplar gibi, başkalarını eleştirme ve değerlendirmede gösterdiği cesareti (!) iş Mao'nun ve Kaypakkaya'nın sorgulanması ve yargılanmasına, yani kendi geçmişini sorgulama ve yargılamaya gelince gösterme yeteneğinden yoksun olduğunu göstermektedir. Ama bu durum daha ne kadar sürebilir ki?

Politikada kişilerin, grupların, vb. nasıl değerlendirildiği konusunda bilimsel tutumun ne olması gerektiği, onların kendileri için ne dediklerine değil, ne yaptıklarına göre değerlendirilmeleri gerektiği, en azından komünist gruplar tarafından bilinmesine karşın, pratikte ondan uzaklaşmakta, bilimselliğin yerini tutuculuk, kaygılar, vb. almaktadır. Kendi geçmişlerine böylesi oportünist yaklaşım gösterenlerin geleceğin kurulmasına önderlik yapabilmeleri olanaklı değildir. Komünist ve diğer devrimci örgütler tarafından bilmem kaç kez aktarılan ve politik partiler için yazılan Lenin'in şu satırları kişiler için de geçerlidir:

"...Bir siyasal partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddi olup olmadığını kendi sınıfına karşı ve emekçi yığınlar karşı görevlerini yerine gerçekten getirip getirmediğini saptayabilmemiz için, en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini arayıp bulmak, bu yanılgıya yol açan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultma yollarını dikkatle incelemek; işte, ciddi bir partinin belirtileri bunlardır. Bu, ciddi bir parti için görevlerini yerine getirmek, sınıf ve ardından da yığınları eğitmek ve bilinçlendirmek demektir..." ("Sol" Komünizm, s.58)

Sorun bu satırları aktarmak değil, oradaki düşünceyi uygulayabilmektir. Ama tartışılan konularda eleştirilerini yaptığım gruplar açısından sorun kendi geçmişlerini kurtarmaktır.

Kaypakkaya bir olasılık olan yanlışlarını düzeltme işini gerçekleştiremedi. Yaşasaydı belki yanlışlarından sıyrılabilirdi; ancak bunu uzun boylu tartışmanın gereksizliği ortada. Onun yanlışlarını düzeltmemiş/düzeltememiş olması, kısa süren politik yaşamı da hesaba katılınca, anlaşılır bir şey; ama doğru görüşlerin ortaya konulduğu yıllar sonra bile, Marksist-Leninist teorik bilgi birikimleri onun yanlışlarını yargılayabilecek durumda olmasına karşın direnenler ve teorisi (ve sınırlı pratiğinin gösterdiği gibi) ile demokratik devrim aşamasında kalan bir küçük-burjuva devrimcisi olduğunu kabule yanaşmayanlar bakımından, onun yanlışlarını, onun çizgisini gerektiği gibi yargılayamamış olmak anlaşılır olamaz. O yanlışları üzerinde çalışmaya, en azından, zaman bulamadı; ama ya onu Türkiye proletaryasının komünist önderi olarak ilan ederek, Türkiye işçi sınıfı ve devrimci hareketi tarihinde ona lâyük olmadığı, hak etmediği yeri verenler...

Kaypakkaya'ya sahip çıkmak, onun revizyonist çizgisine sahip çıkmak, onun yanlışlarını sürdürmek ve temel görüşlerinden geriye savunulacak bir şey bırakılmadığı halde onu komünist olarak ilan etmek demek değildir. Ona sahip çıkmak, onu "saygıdan öldürmek" demek değildir. Ona sahip çıkmak, ona tarihte lâyük olduğu yeri vermektir. Ona sahip çıkmak, Türkiye devrimci hareketine yaptığı düşünsel katkılara (örneğin, birçok demokratik düşüncenin yayılmasını yanı sıra, genel çizgileriyle de olsa, birçok Marksist-Leninist düşüncenin yayılması) ve devrimci pratiğinin doğrularına, işkencede komünistlere bile örnek olan baş eğmez ve onurlu direnişine sahip çıkarken, eklektik revizyonist çizgisini ve sol oportünist pratiğini reddetmektir. (Bugüne dek, İbrahim Kaypakkaya'nın Türkiye devrimci hareketine düşünsel katkılarını yazılı olarak ele almış değilim; çünkü asıl yapılması gereken onun teorisinin ve pratiğinin ideolojik ve politik karakterini açıklığa kavuşturmak ve sergilemekti ve hâlâ da öyledir. Onun katkılarının ele alınmamasının bir eksiklik olduğunun bilincindeyim. Ne var ki, bu eksikliğin ne zaman giderileceği ya da bunun gerekli olup olmayacağı konularında bugünden bir şey söyleyebilecek durumda değilim.) Komünistler, insanlığın yarattığı bütün bilgileri ve deneyleri, bütün birikimi gerici ve ilerici unsurlarıyla birlikte, Kaypakkaya'nın Proleter Devrimci Aydınlik (PDA) revizyonistlerini eleştirirken söylediği gibi, açgözlü bezirgânlar örneği miras olarak devralmazlar. Onları eleştiriden geçirirler ve ilerici ve doğru olanı, geleceği kurmada yararlı olanı alırlar. Gerisini, tarihsel zorunluluğa karşın, geleceği kurmada yararlı olmayacak tarihsel birikim olarak ilan ederler. İnsanlığın ve bu arada devrimcilerin yarattığı değerlere, tarihsel birikime gerçekten sahip çıkanlar da bunu yapma yeteneği gösterebilenlerdir.

Her ideolojik-politik biçimlenmenin, o arada tek tek insanların da, kendine özgü sahip çıkma anlayışı vardır. Devrimcilere sahip çıkmanın biricik doğru yolu onları tarih içinde hak ettikleri yere yerleştirmektir. Hak edilmeyen övgü ve tanınan yer gerçekte kişiye saygısızlıktır. Onun adını ve mücadelesini kötüye kullanmaktır, sömürmektir; onu saygıdan (!) öldürmektir. Ve gerçek odur ki, Türkiye komünist-devrimci hareketinde ve devrimci-demokrat hareketinde yaygın bir eğilimdir bu.

Ben Kaypakkaya'yı ulusal bağımsızlık ve demokrasi savaşçısı, canını inançları uğruna feda etmekten korkmayan bir devrimci-demokrat düşünce ve eylem adamı, devrimci bir teorisyen ve politikacı olarak, devrimci-demokrat bir aydın olarak anıyor ve onun devrimci mirasına sahip çıkıyorum. İşçi sınıfının ve genel olarak emekçilerin sömürülmesine ve baskı altında tutulmasına içtenlikle karşı çıkan, sömürünün ve baskının tasfiyesini arzulayan, yani bu anlamda, sübjektif olarak, sosyalist olan bir devrimci militan olarak anıyor ve bu anlamda olmak üzere saygı duyuyorum. Bazıları "Bu ne biçim sahip çıkmaktır, onu küçük-burjuva devrimcisi olarak değerlendiriyorsun" diye itiraz edeceklerdir. Sorunun özünü kavramaktan aciz, bilimsel ve tarihsel olarak geçersiz bir itiraz olur bu. Komünistler yalnızca komünistlere, komünist olarak değerlendirdiklerine değil, komünist olmayan devrimcilere de sahip

çıklarlar, onları anarlar ve onlara saygı duyarlar. Komünistler, bırakınız demokrat devrimcileri, komünist devrimcilerin bile her şeyine sahip çıkmazlar, onu korumaya çalışmazlar. Devrimcilere sahip çıkmak, özlü bir anlatımla, onları devrimci eleştiriden geçirmek demektir.

Onlara sahip çıkmak tarih içinde almaları gereken yeri onlara vermek olurken, onlardan öğrenmenin bir boyutu da (ben de Kaypakkaya'dan birçok şey öğrendim) onların teorik ve pratik yanlışlarından ders almak ve bu yanlışlardan kurtulmaktır. Komünist olduklarını iddia eden devrimci-demokratlar söz konusu olduğu ölçüde, kendilerini komünist olarak değerlendirmelerinin bilim dışı karakterini eleştiriden geçirmek demektir. Komünistlerin öncelleri Türkiye'de de demokrat devrimcilerdir. Onlar nice zorluklara, acılara ve özverilere katlanarak komünistlere devrimci miras bırakmışlardır. Bir komünist bu mirasa ne burun kıvrabilir, yok sayabilir, ne de ona Türkiye devrimci hareketi tarihinde hak etmediği yeri verir. Bütünsel inkarcılık ve bilim dışı sahiplenme komünistlerin işi değildir.

Kaypakkaya'ya kazandığı yeri vermeyenler, ya örneğin TKP/ML (Partizan) gibi komünist olmayan, kendilerini aşamayan devrimci örgütler ve devrimcilerdir ya da, örneğin, TKP/M-L Hareketi gibi geçmişini Marksizm-Leninizm bilimine göre devrimci eleştiriden geçirme yeteneği ve cesareti gösteremeyenlerdir. Ve şu da açık olmalıdır ki, sahiplendikleri geçmişe devrimci eleştirel bir yaklaşım göstermeyenler için gelecek tehlikelerle doludur.

Bir devrimci küçük-burjuva sosyalisti olan Kaypakkaya'ya, komünist olduğu iddiasında olan küçük-burjuva sosyalisti bir grup olan Partizan'ın komünist olarak sahip çıkması anlaşılır olurken, Kaypakkaya'nın temel görüşlerinden geride pek bir şey bırakmamış olan ve pratiğini sol oportünist olarak değerlendiren komünist TKP/M-L Hareketi ve "Yeni İleri" grupları bakımından anlaşılır olamaz. Nedeni ne olursa olsun iki yüzlüce bir tutum olur. Ona komünist olarak sahip çıkmamaları gerekenler varsa, Kaypakkaya'nın çizgisini sürdüren Partizan'ı oportünist olarak değerlendiren bu gruplardır. Savunulamaz olanın savunulamayacağı doğrusu kendini, er ya da geç, komünist olarak kaldıkları sürece, bugünün bazı komünistlerine kabul ettirecektir.

Komünist olarak kalınmak ve komünist olunmak isteniyorsa, devrimci beyinler Kaypakkaya ipoteğinden, her şeyden önce de Maoçu revizyonizmin revizyonist etkilerinden kurtulmak zorundadırlar. Kaypakkaya'nın ve 1972-77'nin TKP/M-L'sinin komünist olduğunu savunmak, ancak ve ancak Marksist-Leninist teoriyi tahrif etmekle olanaklıdır. Marksizm-Leninizm'in ilkeleri revizyonist tahrifata uğratılmaksızın Kaypakkaya'nın komünist olduğunu savunmak olanaksızdır. Savunulmaz olan savunulamaz. Ya Kaypakkaya ve küçük-burjuva TKP/M-L, ya da Marksizm Leninizm'in saflığı! Orta yol yok! Orta yol oportünistlerin yoludur...

Kesintisiz Devrim ve Kaypakkaya

Bilindiği ve bilinmesi gerektiği üzere, demokratik devrimi ve proletaryanın asgari programını savunmak komünist olmak için yeterli değildir. Küçük-burjuva devrimciliği de bunları savunur. Küçük-burjuva devrimciliğini aşmak için bunları savunmanın ötesine geçmek gerekir. Bu öte sosyalist devrimin ve sosyalist devrim programının, proletaryanın azami programının savunulmasıdır. Devrimin demokratik ve sosyalist olmak üzere iki aşamadan geçmek durumunda olduğu ülkelerde kesintisiz devrimi savunmaksızın, yani demokratik devrimden öteye geçilmesini savunmaksızın komünist olunamaz. Demokratik devrim aşamasında bulunan bir ülkede, demokratik devrimin programını formüle etmek ve devrime önderlik etmek, tek başına, kişileri, grupları, partileri komünist kılmaz. Tarihsel bakımdan ne denli büyük, ne denli önemli olursa olsun, utkun demokratik devrimin önderleri politik çalışmalarında demokratik devrimin sınırlarının ötesine geçmemişlerse, demokratik devrimi proletaryanın sosyalist görevlerine ve amaçlarına bağlı olarak, ona hizmet eden, ona götüren bir devrim olarak ele almamışlarsa

komünist olarak değerlendirilemezler. Başka sözcüklerle, demokratik devrimden sosyalist devrime geçişi teoride savunmayan ve pratik politikada buna uygun davranmayan, bu sorunlarda doğru görüşlere ve pozisyonlara sahip olmayan, bütün sosyalist olma, vb. iddialarına karşın gerçekte sosyalist değildir. Bundan dolayıdır ki, devrimin iki tarihsel aşamadan geçmesi gerektiği ülkelerde sahip olunan devrimin teori ve pratiğinin titizlikle ve daha bir dikkatle incelenmesi ve izlenmesi gerekir. Küçük-burjuva devrimciliğinin bile Marksizm-Leninizm adına hareket etme iddiasında olduğu tarihsel koşullarda kimin gerçek Marksist-Leninist, kimin sahte Marksist-Leninist olduğunun belirlenmesi buna bağlıdır. Politikada kişiyi kendisi için ne dediğine, kendisine ne gibi unvanlar verdiğine göre değerlendirmek söz konusu olamayacağına göre, Marksizm-Leninizm'in kötüye kullanılması, küçük-burjuva devrimciliğine kalkan yapılması önlenmek isteniyorsa teori ile pratiğin, ikincisini esas alarak, birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Kaypakkaya, doğru olarak, Türkiye devriminin demokratik aşamada olduğunu tespit etti. Bunun teorisini, propagandasını ve ajitasyonunu yaptı. (Burada onun demokratik devrim teorisinin ve propaganda ve ajitasyon çalışmasının eleştirisini yapmayı gerekli görmüyorum.) O demokratik devrimden sosyalist devrime, demokratik halk diktatörlüğünden proletarya diktatörlüğüne geçişten de söz etti. Söz etti, diye yazıyorum; çünkü bu sorun üzerinde özel olarak durması söz konusu değildir. O, bu sorundan genel sözcüklerle ve geçerken söz etmekle yetinmiştir. Onun devrim teorisinde (ki bu, esas olarak Maoçu bir devrim teorisidir) demokratik devrimden sosyalist devrime, demokratik halk diktatörlüğünden proletarya diktatörlüğüne nasıl geçileceği sorunu özel olarak, başlı başına işlenmemiştir. Var olduğu kadarıyla da görüşlerinde yanlışlar egemendir.

Öncelikle Kaypakkaya'nın demokratik devrimin tamamlanmasından ne anladığı üzerinde durmakta yarar var. Ona göre, demokratik devrimin tamamlanması, demokratik devrim aşamasının aşılması için demokratik devrimin bütün görevlerinin yerine getirilmesi, gerçekleştirilmesi gerekir. Bu demokratik devrimin eksiksiz tamamlanması olarak da ifade edilebilir. O şöyle yazar:

"Emperyalizmin toptan çöküşe, sosyalizmin bütün dünyada zafere ilerlediği bu yeni dönemde milli hareketlerin durumu şudur:

"Yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde milli ve demokratik devrimin tamamlanması görevi yani emperyalizmin ve feodalizmin tamamen ve kesinlikle tasfiyesi görevi artık proletaryanın sınıf hareketinin omuzlarındadır. Burjuvazi artık kendisinin tarihi görevleri olan bu görevleri başaracak güçte ve yetenekte değildir. Sadece milli burjuvazinin bir kanadı, proletarya önderliğindeki birleşik halk cephesinde bir müttefik olarak yer alabilir. O da durmaksızın yalpalayarak, bocalayarak. Çağımız için genel, yaygın ve tipik olan durum budur.

"Buralardaki (sömürgelerde ve uyruk milletlerde- B.N.) milli hareketlerin ister ayrı bir devlet kurmakla sonuçlansın, ister başka şekillerde sonuçlansın, milli ve demokratik devrimi tamamlayamayacağıdır. Bu uluslarda da emperyalizmi ve feodalizmi silip süpürmek görevi, yine proletaryanın sınıf hareketinin omuzlarındadır. ..." (Seçme Yazılar, Ocak Yayınları, s.213-214)

Burada birçok yanlış vardır. Politik olarak çağ ("yeni dönem") tespitinden emperyalizmin tasfiyesinin burjuvazinin tarihsel görevi olduğu ve küçük-burjuvaziyi burjuvaziden saymamaya kadar. Öncelikle demokratik devrimin tamamlanması üzerine öne sürülen yanlış görüşleri ele alalım. Görüldüğü gibi, Kaypakkaya'ya göre, emperyalizm ve feodalizm "tamamen ve kesinlikle tasfiye" edilmeden, emperyalizm ve feodalizm silinip süpürülmeden (emperyalizme bağımlı kapitalizm ya da tekelci kapitalizmden söz yok [Çin kopyacılığı]) demokratik devrim tamamlanmış olmaz. O, devrimin tamamlanmasını bir devrim aşamasının yerini bir diğerine bırakmasını, her devrimin en temel sorunu olan politik iktidar (devlet)

sorunu bağıntısında değil, devrimin görevlerinin genel olarak yerine getirilmesi bağıntısında düşünmekte ve tartışmaktadır.

Marksist-Leninistler sorunun böyle konuluşunu yanlış bulurlar. Demokratik devrimin tamamlanması eski, gerici sınıfların politik iktidarının yerini, yeni ve ilerici sınıfların politik iktidarının alması olarak düşünülmelidir, yoksa demokratik devrimin görevlerinin bütünsel olarak gerçekleştirilmesi, tamamlanması olarak değil. Ne denli geniş kapsamlı ve ne denli başarılı olursa olsun; her demokratik devrim, sosyalist devrime genel ve demokratik görevler devreder, miras bırakır; özellikle emperyalizm ve proletarya devrimleri çağı olan çağımızda. Kaypakkaya, demokratik devrimin tamamlanması sorununu Marksizm-Leninizm bilimine uygun olarak anlama yeteneği gösteremediği gibi, demokratik devrimin birçok görevinin sosyalist devrime devredileceğini de anlayamamıştır. O, anti-emperyalist demokratik devrimde sahip olmadığı özellikler bulmakta, onu idealleştirmektedir. Ona göre, bu devrim, "emperyalizmi ve feodalizmi tamamen ve kesinlikle tasfiye" eden, silip süpüren bir devrimdir. Bunlar gerçekleşmeden de demokratik devrim tamamlanmış, yani demokratik devrim aşaması yerini sosyalist devrim aşamasına bırakmış sayılmaz. Onun devrim teorisine göre, demokratik devrimin görevleri eksiksiz olarak gerçekleştirilmeden sosyalist devrime geçilmemeliydi, proletarya diktatörlüğü kurulmamalıydı. Ne var ki, "Bir devrimin tamamlanması demek o devrimin zafere ulaşması, yani yıkılması gereken iktidarın yıkılması ve yerini yeni bir iktidarın alması demektir. Örneğin, anti-emperyalist demokratik halk devriminin tamamlanması demek, halkın devrimci-demokratik diktatörlüğünün kurulması demektir. Halkın iktidarı ele geçirmiş olması anlamında anti-emperyalist demokratik halk devrimi tamamlanmıştır. ..." (A.H.Yalaz, Maocu Revizyonizmin TKP/M-L Hareketi'nin Görüşleri üzerindeki Etkileri Üzerine, s.9)

Çağ tespiti konumuzun dışında olduğundan onu geçerken, aktarılan parçalardaki yanılığardan ikisi üzerine de birkaç söz edelim.

Kaypakkaya'ya göre, emperyalizmi tasfiye görevi kapitalist burjuvazinin (ulusal karakterde olan, tekelci olmayan kapitalist burjuvazinin) tarihsel görevleri arasındadır. Ne var ki, kapitalist burjuvazi bu tarihsel görevini başaracak güçte ve yetenekte değildir artık; onun yalnızca devrimci kanadı (emperyalizmi tasfiye etme yeteneğinde olan kanadı olmalı) emperyalizmi, yani uluslararası tekelci kapitalizmi tasfiye görevini gerçekleştirecek güçler içinde yer alabilir. Kaypakkaya burada aşırı revizyonist bir görüşle, kapitalist burjuvazinin bir bölümüne (ulusal burjuvazi) kapitalist burjuvazinin diğer bir bölümünü (tekelci burjuvazi) devrimle tasfiye etme tarihsel görevini yüklüyor. Böylesi aşırı sağcı tezi Kaypakkaya'nın öğretmeni Mao Zedung bile devrim teorisinin bir unsuru yapmamıştır. Kaypakkaya feodalizmin tasfiyesinin kapitalist burjuvazinin tarihsel görevi olmasıyla, emperyalizmin tasfiyesinin proletaryanın tarihsel görevi olmasını birbirine karıştırmıştır. Bu aynı zamanda, burjuva-demokratik devrime onda var olmayan bir işlev yüklemek, onda olmayan nitelikler keşfetmektir!

Kaypakkaya'nın teorisine göre, küçük-burjuvazi burjuvaziden sayılmamaktadır. O burjuvaziden söz ederken kapitalist burjuvaziyi anlatmakta, emperyalizmi tasfiye görevini de yalnızca bu burjuvazinin tarihsel görevi olarak anlamaktadır. O küçük-burjuvazinin anti-emperyalist bir devrime önderlik edebileceğini, demokratik devrimi tamamlayabileceğini reddetmektedir. Onun teorisi Marksist-Leninist teori ile uyumsuzluk içindedir. Onun teorisine göre, küçük-burjuvazi demokratik devrimi tamamlayamaz; başka bir deyişle küçük-burjuvazi önderliğinde demokratik devrim aşaması aşılamaz. Bu hem Marksist-Leninist teoriye (bakınız İki Taktik) hem tarihsel tecrübeye aykırı bir tezdır. Marksist-Leninist teori küçük-burjuvazinin demokratik devrime önderlik edebileceğini reddetmez. Kaypakkaya'ya göre ise demokratik devrimi tamamlama görevi, yalnız ve yalnız proletarya hareketinin omuzlarındadır. Küçük-burjuvazi önderliğinde anti-emperyalist demokratik devrimlerin onca örneğinden (Çin, Vietnam, Kore, Küba, vb.)

sonra bile böylesi görüşler savunmak, gerçeklerden kopmak, nesnel gerçeği dogmatik teoriye uydurmaya çalışmaktır.

XXX

Kaypakkaya'ya göre kesintisiz devrim nasıl gerçekleşecekti? Onun devrim teorisinde bu soruya yanıt yoktur. Onun teorisi geçişten söz eder ama bu geçişin nasıl gerçekleşeceği konusunda bir şey içermez. Onun devrim teorisine göre, demokratik devrimden sosyalist devrime, demokratik diktatörlükten sosyalist diktatörlüğe geçiş olanaksızdır. Neden mi? Çünkü, onun teorisine göre, demokratik devrimin zaferinden, yani demokratik devrim aşaması yerini sosyalist devrim aşamasına bıraktıktan sonra bile ulusal karakterdeki kapitalist burjuvazi hâlâ "halk" kategorisi içindedir. "Halk" kavramının politik içeriği değişmediği, kapitalist burjuvazinin bir bölümü (tekelci olmayan bölümü) sosyalist devrim aşamasında da "halk" içinde yer aldığına göre, kim kime karşı devrim yapacaktır? "Halk" kavramı bir devrimi sonuna kadar, zafere kadar götürebilecek unsurların birliğini anlatıyorsa ve tekelci olmayan kapitalist burjuvazi de halk içinde yer alıyorsa, halk içindeki çelişkileri çözmek için yeni bir devrime gerek var mı? Kim kime karşı sosyalist devrim yapacak? Kapitalist burjuvazinin bir bölümü de halk kategorisi içine sokulduktan, yani sosyalist devrimi sonuna kadar (proletarya diktatörlüğünün kurulmasına kadar) götürebilecek bir güç olarak görüldükten sonra proletarya kime karşı sosyalist devrim yapacaktır?

Kaypakkaya'nın teorisine göre, demokratik halk diktatörlüğünden proletarya diktatörlüğüne geçmek gerektiğine (!) göre, tekelci olmayan kapitalist burjuvazinin devrimci kanadının ve küçük-burjuvazinin politik iktidardan uzaklaştırılmaları gerekir. Ne var ki, bu revizyonist teoride kapitalistlerin ve küçük-burjuvaların politik iktidardan, barışçıl da olsa, uzaklaştırılması görüşü yoktur. Her devrimin temel sorunu iktidar sorunu olduğuna göre, sosyalist devrimin temel sorunu da iktidar sorunudur. Peki Kaypakkaya bu soruna nasıl bir çözüm öneriyor. Onun teorisinde somut bir çözüm önerisi yoktur; ama kesintisiz geçişten söz edilir. Gerçekte Kaypakkaya'nın devrim teorisinde kesintisiz devrime yer yoktur.

Kaypakkaya demokratik halk iktidarının hakim sınıflarından biri olarak değerlendirdiği "milli burjuvazinin devrimci kanadı" ile proletarya arasındaki çelişkiyi "antagonist olmayan ve barışçı metotlarla çözümlenebilen" (Seçme Yazılar, s.90) çelişki olarak değerlendirerek, kapitalist sınıf ile proleter sınıf arasındaki antagonizmayı, düşmanca karşıtlığı idealistçe reddetti. Böyle yapmakla sosyalist aşamaya yükselen devrimde kapitalist burjuvazinin bir bölümünü de "halk" kavramı içine soktu. Böylece, olsa olsa demokratik devrim aşamasında sınırlı ölçüde devrimci olabilecek kapitalist burjuvazide, sosyalist devrim aşamasında bile devrimci yetenekler, devrimci potansiyel bulunduğunu kabul etti. Onun "devrimci halk"ının içinde kapitalist burjuvazinin bir bölümü de var. Böyle yapmakla o, sosyalist devrimin kime karşı yapılacağı sorusunda revizyonist bir pozisyonda durduğunu kanıtladı. Onun sözde kesintisiz devrim teorisine göre, yeni bir devrime, bir sosyalist devrime (barışçıl geçiş biçiminde olsun, zora dayanan geçiş biçiminde olsun) ne gerek vardır ki? Sözü Kaypakkaya'ya bırakalım:

"...Bugün hâkim sınıflar kimlerdir? Komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları. Bunlar demokratik halk devrimiyle 'hâkim' mevkilerinden alaşağı edildiği zaman, hâkim sınıflar kimler olacaktır? Esas itibarıyla işçi sınıfı, köylüler, şehir küçük-burjuvazisi, milli burjuvazinin devrimci kanadı. Bu ittifak içindeki hâkim sınıf ise, proletarya olacaktır. Açıktır ki, demokratik halk iktidarının hakim sınıfları arasındaki çelişme, artık eski anlamdaki hâkim sınıflar içindeki çelişmeden tamamen farklıdır. Ve devrimci halkın kendi içindeki, 'halk içindeki', antagonist olmayan ve barışçı metotlarla çözümlenebilecek çelişmedir.

""Sosyalizmle çözülecek' çelişme, bu dört çelişmeden (Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi [TiİKP] Program Taslağında belirtilen dört çelişki-B.N.) sadece, 'proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmedir'. Başka bir ifadeyle emekle sermaye arasındaki çelişmedir. ..." (Seçme Yazılar, Ocak Yayınları, s. 90-91, abç)

Kaypakkaya'da bazen, genel olarak "milli burjuvazi"nin (yalnızca "devrimci kanad"ın değil) hakim sınıflardan biri olacağı düşüncesi vardır. Ancak teorisinde ağır basan tekelci olmayan kapitalist burjuvazinin "devrimci kanad"ının politik iktidarda yer alacağı düşüncesidir. Yanı sıra, genel olarak bu burjuvazi üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip sömürücü bir sınıf olarak var olacaktır. Demokratik devrim burjuva üretim ilişkileri çerçevesini aşmadığından, aşamayacağından üretim araçlarının özel ve devlet kapitalist mülkiyetinin olması ve sömürünün var olması normaldir, kaçınılmazdır. Bu durumda, proletarya, başlıca üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini gerçekleştirmek için, yani kapitalist burjuvaziyi mülksüzleştirmek ve sömürüye son vermek için politik önkoşul olan proletarya diktatörlüğünü, kent ve kırsal yarı proleterleri ile ittifak içinde, kurmalıdır. Bu demokratik halk diktatörlüğünden, sosyalist proletarya diktatörlüğüne geçiş demek olduğuna göre, bu geçiş kime/kimlere karşı gerçekleştirilecektir? Kaypakkaya'nın teorisine göre ulusal kapitalist burjuvazinin devrimci kanadına ve küçük-burjuva demokrasisine karşı olmalı. Bu iki sınıfsal ve politik güç devlet yönetiminden uzaklaştırılmalıdır ki, devrimci-demokratik diktatörlüğün yerini sosyalist diktatörlük alabilsin. Kaypakkaya'nın teorisine göre olanaklı mıdır bu? Onun revizyonist teorisi incelendiğinde görülecektir ki, olanaksızdır.

Kaypakkaya'nın teorisine göre demokratik halk devrimiyle yeni hakim sınıflar işçi sınıfı, köylüler, şehir küçük-burjuvazisi ve milli burjuvazinin devrimci kanadıdır. Bu hakim sınıflar içinde hakim sınıf da proletarya olacaktır. Yeni hakim sınıflar eski hakim sınıflar bakımından hakim olacaklardır. Öyle ya, hakim olan sınıflar olduğuna göre hakim olmayan, hakim olunan sınıflar da olmalıdır, yani komprador burjuvazi ve toprak ağaları sınıf olarak dağıtılmayacaklar, hakim mevkilerinden indirilmekle yetinilecektir. Bu ne biçim demokratik devrim anlayışıdır? Demokratik devrimin hedefi olan gerici sınıfları tasfiye etmeyen bir devrim anlayışı. Yeni hakim sınıflardan biri olan proletarya da yeni hakim sınıfların diğerleri bakımından hakim sınıf olacak. Proletarya hakim sınıf olduğuna göre, demokratik halk diktatörlüğü proletarya diktatörlüğünün politik bir biçimi olmasın?

Ve demokratik halk iktidarının hakim sınıfları arasındaki çelişki "devrimci halkın kendi içindeki, 'halk içindeki' antagonist olmayan ve barışçı metodlarla çözümlenebilen çelişmedir." Bu durumda devrimci halkı oluşturan unsurların birbirlerine karşı devrim yapmaları beklenebilir mi? Aralarındaki çelişkiler antagonist değil, üstelik de hepsi devrimci, peki bu durumda sosyalist devrim kime karşı yapılacak? Milli burjuvazinin devrimci olmayan kanadına karşı mı? Ama " 'sosyalizmle çözülecek' çelişme ... sadece, 'proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişmedir' ", diye yazıldığına göre, artık, milli burjuvazinin devrimci olan ve devrimci olmayan kanatları ayrımı yapmak olanaklı olmasa gerek. Milli burjuvazinin bir kanadının devrimciliği geçmişte kalmış olmalı. Ama öte yandan, devrim sosyalist aşamaya yükseldiği halde, kapitalist burjuvazinin bir bölümü halktan sayıldığına ve devrimci olarak kabul edildiğine göre ortada tam bir kafa karışıklığı, eklektik revizyonist bir sosyalist devrim teorisi vardır.

Sosyalist devrim aşamasında devrimci olmak için sosyalist devrim için mücadele etmek gerekir. Kaypakkaya'nın teorisine göre, sosyalist devrimin devirmesi gereken kapitalist burjuvazinin bir bölümü devrimci olduğundan, demek ki o bölüm de sosyalist devrim için, proletarya diktatörlüğünün kurulması için, yani kendi kendisini devirmek için mücadele etme yeteneğine, kendi kendine karşı devrim yapmak için sınıfsal özelliklere sahiptir. İnsanların bilinçlerini belirleyen onları toplumsal varlıkları olduğu tezi

ile Kaypakkaya'nın (gerçekte Mao'nun) görüşünün taban tabana karşıtlık içinde olduğunu uzun boylu açıklamaya gerek var mı? Kaypakkaya öğretmeni Mao gibi, materyalizme karşı savaşmaktadır. Kapitalist burjuvazinin bir bölümü sosyalist devrim aşamasında da devrimci olduğuna göre, küçük-burjuvazi haydi haydi devrimcidir. Kendisine karşı devrim yapılması gereken sınıfın bizzat kendisi de devrimci olduğuna göre, tarafsızlaştırılması gereken küçük-burjuvazi neden devrimci, hatta kapitalist burjuvaziden daha devrimci olmasın? Küçük-burjuvazinin demokratik devrimi tamamlayamayacağı görüşünde olan Kaypakkaya ona sosyalist devrim yaptırmaktan geri durmamaktadır. Böylece kapitalist burjuvazinin bir bölümü ve küçük-burjuvazi ile sosyalist devrim görüşüne ulaşıyoruz. Bu görüşün aşırı sağ revizyonist nitelikte olduğu ortada. Bütün bunlardan, bunca kolaylıktan sonra yeni bir devrime ne gerek var? "Devrimci halk" sosyalist devrim gibi bir fazlalıkla, bir gereksizlikle uğraşacağına sosyalist ekonominin inşası işine girişsin. "Sosyalizmle çözülecek" çelişki kapitalist burjuvazinin sosyalizmle bütünleşmesi sürecinde çözümler gider...

Kaypakkaya'nın teorisine göre demokratik halk iktidarında hakim sınıf proletarya olduğu halde, tekeli olmayan kapitalist burjuvazi hâlâ çelişkinin esas yönü, proletarya ise tali yönü oluyor. "... Sosyalizm, bugün çelişmenin tali yönü olan proletaryayı esas yön, milli burjuvazi dahil bütün burjuvaziyi tali yön haline getirecektir..." (s.92) Proletarya demokratik halk iktidarının hakim sınıfları içinde hakim sınıf olduğuna göre, proletarya-burjuvazi çelişkinde esas yönün proletarya, tali yönün kapitalist burjuvazi olması gerekmez mi? Proletaryanın çelişkinin esas yönü olması neden sosyalizme erteleniyor? Yoksa ekonomik ilişkiler bakımından ayrı, politik ilişkiler bakımından ayrı hakim sınıf ve çelişkinin esas ve tali yönleri ayrımı mı yapılıyor? Kaypakkaya'nın teorisine göre, ekonomik ilişkilerde kapitalist burjuvazi, politik ilişkilerde ise proletarya esas yön olmalı. Üstelik her ikisi de politik iktidardan pay alıyorlar, devlet yönetimini paylaşıyorlar, yani her ikisi de yönetici sınıflar içindedirler. Pek karışık bir teori değil mi? Bu karışıklığı bir başka yanından daha inceleyelim.

Kaypakkaya halkın birleşik cephesinin çelişkili bir birlik olduğunu ve esas yönün proletarya ve köylüler, tâli yönün ise milli burjuvazi (milli burjuvazinin devrimci kanadı değil, milli burjuvazinin bütünü) olduğunu yazar: "...Milli burjuvazi ile birleşik cepheyi kabul etmek, onu çelişmenin esas yönü kabul etmek anlamına gelmez. ..." (agy, s.416)

Ona göre cephede ve demokratik halk diktatörlüğünde hakim sınıf proletarya olduğuna göre (cephede esas yön içine köylüleri de katar), proletarya ile burjuvazi arasındaki çelişkide proletarya esas yön, burjuvazi tali yöndür. Ama o, aynı zamanda, sosyalist devrimin proletaryayı çelişkinin esas yönü, milli burjuvazi dahil bütün burjuvaziyi (yani komprador burjuvaziyi de) ise tali yönü durumuna getireceğini ve böylece çelişkinin çözülmüş olacağını savunur. İyi ama, cephede ve demokratik devrimin zaferiyle proletarya zaten çelişkinin esas yönü durumuna geldiğine göre, ikinci bir devrime, sosyalist devrime ne gerek var? Kaypakkaya'nın felsefesine ve sosyalizm anlayışına bağlı kalınırsa gerek yoktur. Ama o çelişki ve tutarsızlıktan kurtulamaz ... Kaypakkaya'nın felsefesine göre, demokratik devrimden sonra sosyalist devrime, yani kesintisiz devrime gerek yoktur. Çünkü, sosyalist devrimin çözmesi gereken çelişki zaten çözülmüş, proletarya çelişkinin esas yönü, burjuvazi ise tali yönü durumuna gelmiştir. Öyle ya, ona göre, çelişkinin çözülmesi demek esas yönün tali, tali yönün esas yön durumuna gelmesidir. Ve bu durum komünizme kadar sürüp gider.

Kaypakkaya demokratik toplum ve devlette proletarya-burjuvazi çelişkinin nasıl çözüleceğini açıklamamıştır; bu sorunun yanından geçip gitmiştir. Geçip gitmiştir; çünkü vereceği tutarlı, bilimsel bir yanıt yoktur. Geçip gitmiştir; çünkü Mao Zedung revizyonistinin teorisini kopya etmekten başka teorik silahı yoktu. Proletarya hakim sınıflar içinde hakim sınıf olduğuna göre nasıl çözülecek bu çelişki? Çelişkinin "bugün" tali yönü olan proletarya yarın, yani demokratik devrimin zaferiyle esas yön (hakim

sınıf da denilebilir) durumuna geleceğine göre, nasıl? Kaypakkaya Maocu revizyonizmin eklektik yapısının esiri olduğundan, bu sorulara yanıt verebilecek durumda değildir.

Ayrıca, proletaryanın, demokratik diktatörlükte partisi aracılığıyla yönetici (hakim sınıflar içinde hakim sınıf olmak böyle anlaşılırsa) rol oynayacağını garantisizdir. " Olacaktır", gibi kesin ifadeler proletaryanın demokratik devrime önderlik edeceğine ve demokratik devlette yönetici rol oynayacağına mutlak gözle bakmaktadır ki, bu bilimsel politik bir yaklaşım değildir. Proletarya partisi demokratik devrimde ve demokratik devlette yönetici bir rol oynayabileceği gibi, tali bir rol de oynayabilir; ve hatta, gerekli koşullar (örneğin bağımsızlığını koruma olanağı) yoksa devrimci-demokratik hükümete bilinçli olarak katılmayabilir de. Kaypakkaya ne gibi tarihsel politik koşulların ortaya çıkabileceği konusunda yıllar öncesinden kesin saptamalar yapmakla, politikalarını somut koşulların somut analizi ilkesine dayandırma yeteneğinde olmadığını, bir kez daha, kanıtlamıştır. Bu, aynı zamanda, onun iradeciliğini, devrimi komünist partisinin parmak işaretleriyle yön alan, gelişen bir olay olarak ele aldığını da gösterir. Tarih böyle yapılıyorsa ezilen ve sömürülen kitleler bakımından ne büyük kolaylıklar sağlanmış olurdu.

Kaypakkaya milli burjuvazinin demokratik devrimde oynayacağı rol konusunda da ikirciklidir. O, yukarıda belirtildiği gibi, genel olarak bu burjuvazinin "devrimci" diye tanımladığı kanadının hakim sınıflardan biri olacağı düşüncesine sahip olurken, bazen genel olarak milli burjuvazinin hakim sınıflardan biri olacağını da savunmaktan geri durmaz. Halkın birleşik cephesinin kurulması sorununu tartışırken şöyle yazar:

"...Tartışma konusu, işçi-köylü ittifakı üzerine kurulacak olan ittifaktır; yani milli burjuvazinin devrimci kanadıyla yapılacak olan ittifaktır. Ve tartışmanın başlangıç noktası, zaten, sizin (PDA ya da Şafak revizyonistlerinin-B.N.) reformist milli burjuvaziye kuyruk olma politikanızın eleştirisi olmuştur.

"Bir veya birkaç bölgede kızıl siyasi iktidar doğmadan, niçin milli burjuvaziyle ittifak mümkün olamaz? Çünkü, daha önce milli burjuvazi proletaryanın önderliğini kabul etmeyecektir; kendi uzlaşıcı, teslimiyetçi, halk kitlelerini asla devrime ve kurtuluşa götürmeyecek olan **reformist çizgisini** (vurgu bana ait) inatla, ısrarla sürdürecektir. Proletarya, burjuvazi ile ittifak istemediği için değil, burjuvazi böyle bir ittifaka yanaşmayacağı için ittifak mümkün olmayacaktır. Bu apaçık bir şey değil midir? Ülkemizin bugünkü gerçeklerine de uygun değil midir? Milli burjuvazinin temsilcileri, en sağından en soluna kadar, seçim veya askeri darbe yoluyla iktidarı ele geçirmek, bugünkü düzenin göze batan yanlarını biraz törpülemek, işçiler ve köylüler üzerinde kendi diktatörlüklerini kurmak için çalışmıyorlar mı? Çoğu zaman faşizme kuyruk sallamıyorlar mı? Bunlarla bugünkü şartlarda, proletarya önderliğinde ve halkın demokratik diktatörlüğü hedefine yönelen bir halk cephesi kurmak mümkün müdür? Bugüne kadar mümkün olmuş mudur?" (agy, s.413)

Reformist çizgili devrimci milli burjuvazi! Bu burjuvazi demokratik devrimde proletaryanın stratejik müttefiki olmakla kalmayacak, sosyalist devrimde de "devrimci halk" içinde yer alacaktır. Bu alıntıda ve uzunluğundan dolayı alınmayan devamında o denli çeşitli eleştiri malzemesi var ki, insan hepsini kullanmaya kalksa sayfalarca yazmak zorunda kalır. Malzeme bolluğunun sıkıntısını çekmek bu olsa gerek. Böylesi sıkıntıya katlanmayı okuyucuya, daha çok da Kaypakkaya savunucularına bırakmak en iyisi.

Kaypakkaya, görüldüğü gibi, demokratik devrim aşamasında bir veya birkaç bölgede "kızıl siyasi iktidar" kurulmadan "milli burjuvazi" ile cephe kurulamayacağını; çünkü onun bundan önce proletarya önderliğini kabul etmeyip, reformist çizgisini ısrarla sürdüreceğini yazar. O, reformist çizgiye sahip olan kapitalist burjuvaziye stratejik müttefik olarak, devrimci bir müttefik olarak değerlendirmektedir. Hatta,

halkın birleşik cephesinin ancak onun katılımıyla gerçekleşeceğini savunur. Bugünkü düzenin göze batan yanlarını biraz törpülemeye çalışan, çoğu zaman faşizme kuyruk sallayan, ama yine de solcu ve devrimci olan burjuvazi hem demokratik devrim aşamasında hem de sosyalist devrim aşamasında "devrimci halk"ın bir unsuru! Hem reformist, hem devrimci! Bu da politika literatürüne giren yeni bir kavram: "devrimci reformizm". Ve bu reformist çizgiye sahip olan, yani komprador tekelci burjuvazi ve toprak ağaları devletinin yıkılmasını değil, bu iktidar altında reformları savunan kapitalist burjuvazi demokratik halk diktatörlüğünü gerçekleştirme savaşımında proletaryanın müttefiki ve demokratik diktatörlükte iktidar ortağı olacak, devrimci yeni hakim sınıflar içinde yer alacak! Dahası, bu reformist çizgili burjuvaziyle proletarya arasındaki çelişki de antagonist olmayacak. Kaypakkaya sömürücü bir sınıfla sömürülen bir sınıf arasındaki çelişkinin doğası gereği antagonist olduğunu idealistçe reddetmekle kalmamış, sömürücü sınıfı "devrimci halk" içine yerleştirmiştir. Marksizm-Leninizm nerede, Kaypakkaya nerede!

Kaypakkaya da kendi kendisiyle çelişkiye düşmekten hoşlanan bir teorisyen ve politikacıdır. TİİKP Program Taslağı'nın 4. Maddesini eleştirirken şöyle yazar:

"Komünist devrimcilerin ve devrimci kitlelerin (özellikle köylü kitlelerinin) şu noktada tereddüdü asla olmamalıdır: Büyük toprak mülkiyeti rejimi, toprak köleliği sisteminin hepsini silip süpüren devrim tarafından parçalanıp atılmalıdır. Feodalizmi bütün temelleri ile ve tamamı ile yıkmak ancak bu şekilde mümkündür. Kararsız ya da devrim düşmanı orta burjuvazinin ve özel olarak varlıklı köylülerin bocalamalarının etkisiz hale getirilmesi, işçi sınıfı ile köylü kitlesinin devrimde hâkim rol oynaması, ancak bu şekilde mümkündür. 'İşçi sınıfının hakiki ve temel görevi olan' 'toplumu sosyalist temel üstünde yeniden kurmak' için en elverişli şartları yaratmak imkânı ancak bu şekilde doğar." (agy, s.50-51)

Demokratik devrimde, orta burjuvazi (milli burjuvazi) kararsız ya da devrim düşmanı rol oynayacaksa ve özel olarak varlıklı köylülerin bocalamalarının etkisiz hale getirilmesi gerekiyorsa, bu durumda nasıl olur da kentin ve kırsal orta burjuvazisi ittifak (geçici anlaşma değil) kurulacak ve demokratik devlette politik iktidarı paylaşacak bir sınıf olarak düşünülebilir? Yukarıda yapılan açıklamalardan çıkan mantıksal taktik onu tarafsızlaştırmak ya da tecrit etmek olmak gerekmez mi? Kararsız ya da devrim düşmanlarıyla devrim, işte Kaypakkaya'nın "ilginç" bir tezi daha.

Devrimde hakim rolü işçilerin ve köylülerin birlikte oynayacakları görüşünün yanlışlığını belirterek geçiyorum.

Komprador tekelci burjuvazi ve kapitalist ve yarı-feodal büyük toprak sahiplerinin gerici devleti yıkıldıktan, yerini demokratik devlete bıraktıktan sonra, burjuva-demokratik devrim aşaması yerini tarihsel olarak sosyalist devrim aşamasına bıraktığından, tekelci olmayan kapitalist burjuvazi, proletaryanın sınıf mücadelesinin dolaysız politik hedefi, hemen önündeki düşman (yakın düşman) durumuna gelir. Kaldı ki, kentin ve kırsal tekelci olmayan kapitalist burjuvazisi anti-emperyalist demokratik halk devrimi aşamasında da "halk" kategorisine girmez; çünkü bu devrimi sonuna kadar, yani zafere, devrimci-demokratik diktatörlüğün kurulmasına kadar götürebilecek sınıfsal ve politik özelliklere ve yeteneklere sahip değildir. Ona karşı politik tutum tarafsızlaştırmak ya da tecrit etmektir.

Tekelci olmayan kapitalist burjuvaziyi, sosyalist devrim mücadelesinin dolaysız, hemen devrilmesi gereken bir hedefi durumuna geldiği aşamada bile, tıpkı revizyonist Mao Zedung'un yaptığı gibi, halktan saydıktan sonra, yani sosyalist devrimi de gerçekleştirebilecek (kendi kendine karşı sosyalist devrim), proletarya ile sosyalizm mücadelesinde de irade ve eylem birliğine sahip bir sınıf olarak kabul ettikten

sonra sosyalist devrim kime karşı yapılacaktır? Bilinmeyen bir düşmana karşı mı? Devrilen gerici sınıfların kalıntılarına karşı mı? Yalnızca uluslararası burjuvaziye karşı mı? Yoksa ikisinin ittifakına karşı mı? Evet, kime karşı?

Kaypakkaya'nın kesintisiz devrimi gerçekte reddettiği demokratik halk diktatörlüğü üzerine görüşlerinde de görülebilir. O, sınıfsal karakteri konusunda değerlendirme yapmadığı demokratik halk diktatörlüğünden (Mao'nun ne proleter ne burjuva karakterli, üçüncü bir devlet sistemi) proletarya diktatörlüğüne geçişten söz ediyor; ama aynı zamanda, proletaryanın sosyalizm uğruna mücadelesinde, proletarya diktatörlüğünü kurma mücadelesinde geçici bir amaç, geçici, demokratik bir devlet olan küçük-burjuva sınıfsal karakterli demokratik halk diktatörlüğünü (Kaypakkaya'ya göre en azından kapitalist burjuvazinin bir bölümü ve genel olarak küçük-burjuvazinin ortak oldukları, belki de egemen rolü oynayacakları şu demokratik devleti) korumak ve pekiştirmek gerektiğini de savunur. İşte kanıtı: "... halk ordusu, sadece 'milli bağımsızlığımızın ve yurdumuzun savunulmasının' 'teminatı' değil, aynı zamanda demokratik halk diktatörlüğünün korunmasının ve pekiştirilmesinin, sosyalizme geçişin, proletarya diktatörlüğünün de teminatı olacaktır." (agy, s.105,abç)

Korunacak ve pekiştirilecek bir demokratik diktatörlük anlayışı. Sorun böyle konulduktan sonra kesintisiz geçişten söz etmek anlamsızlaşıyor. Demokratik diktatörlük korunup pekiştirilirse bu diktatörlükten sosyalist diktatörlüğe geçiş nasıl gerçekleşecek? Demokratik devrimden sosyalist devrime, demokratik diktatörlükten sosyalist diktatörlüğe geçiş için proletaryanın hazırlık ve kent ve kırsal yarı-proletaryası ile birleşme derecesinden başka koşul aramak Marksist-Leninist teoriye aykırı olduğuna göre, nasıl? Demokratik devrim zafere ulaştıktan sonra (demokratik diktatörlüğün kurulması bu anlama gelir) devrilmiş olan gericilerin direnişlerini ezmek ve demokratik reformları gerçekleştirmek için demokratik diktatörlüğe ihtiyaç vardır; ve müttefikleriyle birlikte proletarya da demokratik diktatörlük uygular. Bunun dışında, yani asgari programın gerçekleştirilmesi dışında proletarya için demokratik diktatörlüğü korumak ve pekiştirmek diye bir görev söz konusu değildir. O, var olan demokratik politik koşullardan sosyalist devrime hazırlığını tamamlamak için yararlanır ve yarı-proletarya ile ittifak kurarak küçük-burjuvaziye ve diğer olası burjuva unsurları, zorla ya da barışçıl olarak, devlet yönetiminden uzaklaştırarak sosyalist diktatörlüğünü gerçekleştirir. Onun koruyacağı ve pekiştireceği diktatörlük demokratik diktatörlük değil, sosyalist diktatörlüktür. Ve bunu yapmakla sosyalist diktatörlüğün yok oluşunun politik koşullarını hazırlar.

Devletin özü diktatörlüktür, yasaya değil zora dayanan iktidardır. Zora dayanan iktidar silahlı insanlar, silahlı insan birlikleri demektir. Duruma göre silahlı kitleler demektir. Kaypakkaya'nın sözünü ettiği halk ordusu da demokratik devletin özüdür, temel kurumudur. Demokratik devletin temel kurumu olan ve proleterlerin ve yarı-proleterlerin yanı sıra küçük-burjuva kitlelerin oluşturduğu halk ordusu, nasıl olur da, Kaypakkaya'nın teorisine göre hem dört sınıfın devleti olan demokratik devleti koruyup ve pekiştirmenin "teminatı" hem de tek sınıfın, proletaryanın devleti olan sosyalist devletin "teminatı" olabilir? Bir ordu, kapitalist burjuvazi de dahil, hem dört sınıfın ordusu olup, aynı zamanda yalnızca proletaryanın ordusu olabilir mi?

Proletarya diktatörlüğünün özü silahlı proleterlerdir. Bu demektir ki, proletarya, diktatörlüğünü, genel bir kural olarak silahlı üyeleri (ve sosyalist devrimde politik ve askeri müttefikleri olan yarı-proletaryanın silahlı unsurları) aracılığıyla uygular. Devrim aşamasının değişmesi proletaryanın müttefiklerinin değişmesi demektir. Bu da, dolayısıyla, devrimin silahlı kuvvetlerinin sınıfsal bileşiminin değişmesine neden olur. Demokratik devrimi gerçekleştiren silahlı kuvvetlerin sınıfsal bileşimi ile sosyalist devrimi gerçekleştiren silahlı kuvvetlerin sınıfsal bileşimi genel olarak farklıdır. Özel bazı durumlarda devrim ordusu esas olarak bir köylü ordusu olabilir. Örneğin, Ekim Devrimi sonrası emperyalist müdahale ve iç savaş sırasında

proletarya devletinin ordusu esas olarak bir köylü ordusuydu. Köylüler proletarya diktatörlüğünü desteklediler ve savundular; çünkü, sosyalist devrimle elde ettikleri toprakları elde tutabilmek proletarya diktatörlüğünün ayakta kalmasına bağlıydı. Özel olan, tipik olmayan durum buydu; ve bu durumu teorileştirmek olmaz.

Devrimde politik ittifak ile askeri ittifak arasında doğrudan ilişki vardır. Politik ittifak olmadan askeri ittifak olmaz. Askeri ittifak politik ittifakın, politik ilişkilerin en üst biçimidir. Devrimin silahlı kuvvetlerinin sınıfsal bileşimi, politik ittifakın (cephe) sınıfsal bileşimini yansıtır; ikisi arasında genel bir uyumsuzluk olamaz. Bundan dolayı demokratik devrimi yapacak olan silahlı kuvvetlerle, sosyalist devrimi yapacak silahlı kuvvetler aynı olamaz. Politika biliminin ABC'sidir ki, devrimde politik ittifak, kaçınılmaz olarak, askeri ittifaka yol açar. Devrimde askeri ittifaksız politik ittifak düşünülemez. O halde burjuva demokratik özlü bir devrimde ve bir küçük-burjuvalar ülkesinde devrimin silahlı kuvvetleri (bu mutlaka düzenli bir ordu olacaktır, diye bir kural olamaz) içinde küçük-burjuva unsur, devrim tecrübelerinin gösterdiği gibi, genellikle çoğunluğu oluşturur. (Kaypakkaya'nın teorisinde ve politikasında küçük-burjuva unsurun bu egemenliği kesindir zaten. Yarı-sömürge ve yarı-feodal denilen ülkelerde proletarya partisinde bile köylüler çoğunluğu oluşturduktan sonra... Bkz. Seçme Yapıtlar, s.400) Bu durumda burjuva devrimi aşaması sona erdikten, proleter devrimi aşamasına girildikten sonra aynı silahlı kuvvetlerle proleter sosyalist devrim yapmaya çalışmak, aynı silahlı kuvvetleri "sosyalizme geçişin, proletarya diktatörlüğünün de teminatı" olarak kabul etmek, demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki karakter farklılığını anlamamak, sosyalizme geçişi değersiz bir söz derekesine düşürmektir. Bu ikisinin diyalektik ilişkisini koparmaktır.

Bu iki devrim arasındaki karakter farklılığını, temelde, proletaryanın müttefikleri belirler. Demokratik devrimde genel olarak küçük-burjuvazi proletaryanın müttefiki olduğu halde, sosyalist devrimde müttefik değil, tarafsızlaştırılacak bir sınıftır. Proletaryanın politik ittifakındaki bu değişiklik, kaçınılmaz olarak, askeri ittifaka da yansır; politik ittifak değişince askeri ittifak da değişir, aynı kalmaz. Sosyalist devrimin silahlı kuvvetleri asıl olarak proleterlerden ve yarı-proleterlerden oluşur; küçük-burjuva unsur tali bir rol oynar. Demokratik devlette halkın genel silahlanması değil de, düzenli bir ordunun var olacağını varsayarsak, sınıf olarak küçük-burjuvazi sosyalist devrimde proletaryanın politik müttefiki değilse, neden proletaryanın askeri müttefiki olsun ki? Sınıf olarak küçük-burjuvazinin sosyalist devrim için savaşmayacağı bir yana, devrimin silahlı kuvvetleri de gönüllü kuruluşlardır ve kimse zorla benimsemediği amaçlar için savaşırılamaz, savaşmaya zorlanamaz.

Özetle, demokratik devrimin silahlı kuvvetleri ile sosyalist devrimin silahlı kuvvetleri arasında ayırım yapmamak, demokratik devrimi gerçekleştirecek sınıfsal güçlerle sosyalist devrimi gerçekleştirecek sınıfsal güçler arasında ayırım yapmamak, her iki devrimde proletaryanın müttefikleri arasında ayırım yapmamak, iki devrim ve iki diktatörlük arasındaki karakter farklılığını silmek demektir. Kaypakkaya tam da bunları yapmakla anti-Marksist-Leninist devrim teorisine sahip olduğunu göstermiştir.

Sonuç olarak, Kaypakkaya, sosyalist devrim aşamasında "halk" ve devrimin silahlı kuvvetleri anlayışlarının gösterdiği gibi, kesintisiz devrimin ne olduğunu anlamamış ve Mao Zedung'dan esinlenerek oluşturduğu devrim teorisine kesintisiz devrimi reddetmiş, devrimin silahlı kuvvetleri konusundaki görüşüyle demokratik diktatörlükle sosyalist diktatörlük arasındaki nitelik farklılığını reddetme noktasına varmıştır. Onun teorisi gerçekte demokratik diktatörlük aşamasında, demokratik devrim aşamasında kalmanın teorisidir, Mao'nun teorisidir. Onun anti-kapitalistliği anti-tekelcilikle sınırlı kalmıştır.

Sosyalizm ve Kaypakkaya

Kaypakkaya'nın sosyalist toplum anlayışının bazı temel yönleri üzerinde durmak, onun sosyalizmden ne anladığını, nasıl bir sosyalizm gerçekleştirmek istediğini göstermek için yeterli olur. Gerek eleştirmenlerinin gerek savunucularının onun sosyalizm anlayışı üzerinde pek durmamış olmalarının konuyu daha ilginç kılacağı düşüncesindeyim.

Konuya girerken dikkat çekmekte yarar var ki, Kaypakkaya'nın Mao Zedung'dan alınma felsefesi, özellikle "çelişkinin çözümü" anlayışı, teorisine ve genel çizgisine damgasını vuran ağır revizyonist yanılığlara sürüklenmesinde büyük bir rol oynamıştır. Denilebilir ki, Maocu felsefe onun başına açmadık iş bırakmamıştır. Önyargısız ve küçük-burjuva tutuculuğu, şu ünlü tutuculuk, tarafından esir alınmamış, ne olursa olsun Türkiye proletaryasının sözde önderini savunmak için ayarlanmamış beyinler onun sosyalizm anlayışına yöneltilecek eleştirilerden öğrenmesini bileceklerdir.

Mao'nun ve Kaypakkaya'nın felsefesine göre çelişkinin çözümü demek, çelişkiyi oluşturan karşıtların karşılıklı olarak yer değiştirmeleri demektir. Bir çelişkiye oluşturan iki karşıttan birine A diğereğine B diyelim ve bugün çelişkinin esas yönünün A, tali yönünün B olduğunu tespit edelim. Maocu felsefeye göre, çelişkinin çözümü demek, A ile B'nin karşılıklı olarak yer değiştirmeleridir. Bugün esas yön olan A yarın tali yön, bugün tali yön olan B yarın esas yön olacaktır. Ve bu karşıtlık durumu böyle sürüp gidecektir - aynı karşıtların yalnızca yer değiştirmiş olarak var oldukları bir durum. Bu metafiziktir. Bu felsefeye göre, bir çelişkinin esas ve tali yönleri yer değiştirdiğinde o şeyin niteliği de değişir. Mao'dan okuyalım:

"...Bir çelişmenin esas ve tâli yönleri birbirine dönüşür ve buna uygun olarak o şeyin niteliği de değişir. Belli bir süreçte ya da bir çelişmenin gelişmesindeki belli bir aşamada esas yön A, tâli yön B ise, başka bir aşamada ya da başka bir süreçte roller değişir. Bu, bir şeyin, gelişme süresi içinde, öteki yöne karşı verdiği mücadelede bir yönün gücündeki artma ya da azalma derecesi tarafından belirlenen bir değişikliklerdir." (Seçme Eserler, c.1, s.390)

"... bir zamanlar ezilen sınıf olan proletarya devrim yoluyla hakim sınıf haline gelir, buna karşılık bir zamanlar hakim sınıf olan burjuvazi ezilen sınıf haline gelir ve ziddinin ilk baştaki yerini alır. Bu daha şimdiden Sovyetler Birliği'nde gerçekleşmiştir ve bütün dünyada da gerçekleşecektir. "(a.g.y, s.396) (Maocu felsefenin geniş eleştirisi için Proleter Devrimci Partinin Yolu dergisinin 7.sayısına bakınız.)

Şimdi de Kaypakkaya'dan okuyalım: "çelişmenin çözülmesiyle kastedilen şey ... çelişmenin tali yönünün esas yön, esas yönün de, tali yön haline gelmesidir. ..." (agy, s.91)

Kaypakkaya'nın felsefesine göre, çelişkinin çözülmesi esas yönün tali, tali yönün esas yön durumuna gelmesi olduğuna göre, sosyalizmde çelişkinin daha önce esas yönü olan milli kapitalist burjuvazi (Onun devrim teorisine göre, demokratik devrimin zaferiyle birlikte komprador burjuvazi de dahil bütün burjuvazinin çelişkinin tali yönü duruma düşmüş olması gerekir; ama o tutarlı bir teoriye sahip olmadığından tutarsızlıklara düşmekten kaçınmaz) tali yön, daha önce tali yönü olan proletarya esas yön durumuna gelecek ve bu durum komünizme kadar sürecektir. Yani, komünizme kadar kapitalist sınıf var olmaya devam edecektir. Bu, objektif olarak, sömürünün komünizme kadar sürmesi, yani sosyalizmin sömürünün var olduğu bir toplum olarak kabul edilmesi demektir. Öyle ya, kapitalistlerin sınıf olarak var olmaları, üretim araçlarının kapitalist mülkiyetine (veya kapitalistçe kullanma hakkına) sahip olmalarını ve böylece sömürü yapmalarını zorunlu kılar. Mao'nun revizyonist tezinin aksine niyet sorunu değil, bir zorunluluktur bu. Sömürücü sınıflar var ama sömürü yok! Sömürmeyen sömürücü sınıflar: İşte Kaypakkaya'nın tezi.

Kaypakkaya TİİKP Program Taslağı'nın eleştirisinde şöyle yazar:

"...Sosyalizm, bugün çelişmenin tali yönü olan proletaryayı esas yön, milli burjuvazi dahil bütün burjuvaziyi komprador burjuvaziye de – Benim notum) tali yön haline getirecektir, ama bu çelişmeyi tamamen 'ortadan kaldırmayacak' tır. Proletarya iktidarı altında ve sosyalizm kuruculuğu döneminde ve hatta üretim araçlarının sosyalist mülkiyete dönüşümü tamamlandıktan sonra da, o ülkenin proletaryası ile emperyalizm, bütün burjuvazi ve toprak ağaları arasında çelişme mevcut olacaktır (özellikle ideolojik alanda). Ama o ülke açısından proletarya bu çelişmenin esas yönünü, diğerleri ise tali yönünü teşkil edeceklerdir. Hatta çelişmenin tali yönünü teşkil edecek olan gericiiler arasında da çelişme mevcut olacak ve devam edecektir." (agy, s.92)

Kaypakkaya yine kendisiyle çelişkiye düşmekte, demokratik halk devrimiyle zaten çelişkinin tali yönü durumuna düştüğünü savunduğu milli burjuvazi dışındaki burjuvazinin ve diğerlerinin de sosyalizm ile çelişkinin tali yönü durumuna geleceğini savunmaktadır.

Görüldüğü gibi, Kaypakkaya, bırakınız ulusal kapitalist burjuvazinin komünizme kadar varlığını tanımayı, demokratik devrimle devrilmiş gerici sınıfların (komprador burjuvazi ve toprak ağaları) ve emperyalizmin de (o ülkede) komünizme kadar varlığını tanır. Çelişki anlayışının, özel olarak çelişkinin çözümü anlayışının onu sürüklediği vahim noktayı bundan daha çarpıcı bir biçimde açıklamak kolay olmasa gerek.

Onun ulusal burjuvaziye ilişkin tezi bakımından tartışacak olursak şöyle bir durum çıkacak ortaya: Kapitalist burjuvazi, hani şu varlığı ve gelişmesi sömürü yapmasına bağlı olan burjuvazi, bütün bir sosyalizm dönemi boyunca varlığını sürdürecektir; ama sömürü yapmayacaktır. Çünkü, çelişki sever ve kendi kendisiyle tutarsızlığa düşmekten kurtulamayan Kaypakkaya'ya göre, sosyalizmde sömürü de kalkar: "Halkımızın 'sömürüden' kurtulmasının sosyalizmle gerçekleşeceği doğrudur. ..." (s.92) Kapitalist sınıf var; ama sömürü yok. İşte Kaypakkaya'nın sömürü yapmayan kapitalistler ve kapitalist burjuvazi anlayışı. Bu gerçekte onun değil Mao Zedung revizyonistinin anlayışdır. Ne var ki, Kaypakkaya sömürücü sınıfa sömürü yaptırmamakta kararlıdır: Sömürücü sınıf çelişkinin tali yönüdür, sömürü yapmak ne haddine! (Mao'nun bu sorunda Kaypakkaya'dan daha tutarlı olduğu söylenebilir. Hiç değilse o sömürünün varlığını tanıyor.)

Gördük ki, demokratik halk devriminin devirdiği gerici sınıflar da sosyalist toplumda varlıklarını sürdürecekler ve onlarla işçi sınıfı (Sosyalizmde, sözcüğün gerçek anlamıyla, kapitalist toplumunun üretim araçlarının mülkiyetine sahip olmayan proletaryası yoktur artık. Yerini üretim araçlarının mülkiyetine sahip olan işçi sınıfına, "işçi sınıfı" kavramı kapitalist toplumda da kullanılır kuşkusuz, bırakmıştır.) arasındaki çelişkiler ancak komünizmle ortadan kalkacaktır. (Kaypakkaya'ya göre, sosyalist toplumda, kapitalistlerin sömürdüğü bir proletarya olmalıdır.) Eski, dağılmış olan sınıfların kalıntılarıyla (Bu kalıntılar da komünizme kadar varlıklarını sürdürmezler.) birlikte bu çelişkiler de kuşaklar öncesinden silineceklerdir. Onların üstyapısal etkileriyle (ideolojik, kültürel, vb.) sınıfları karıştıran Kaypakkaya'nın Mao Zedungvari felsefe ve sosyalist toplum anlayışdır bu. Bu felsefe ve sosyalizm teorisiyle sömürünün ortadan kaldırıldığı, "herkesten yeteneğine, herkese emeğine göre" ilkesinin uygulandığı sosyalist toplumun kurulması olanaklı mı? Yanıt tereddütsüz "hayır" olmalıdır. Ve, sosyalizm için mücadele ettiği düşünen, sosyalizmi isteyen her işçinin, her aydınının, her devrimcinin "hayır" deme ve böylesi bir felsefenin ve teorinin sahiplerinin komünist olma iddialarını reddetme cesareti göstermesi gerekir.

Kaypakkaya'ya doğrudan doğruya "sosyalizm de sömürü var mıdır, yok mudur?" diye sorulacak olursa, eminim ki, yanıtı %100 "yoktur" olurdu. Zaten yer yer belirtmektedir bunu. Ancak soruna felsefi anlayışı, ekonomik ve toplumsal yapıya ilişkin görüşleri bakımından yaklaşılabilecek olunursa, yukarıda açıkladığım gibi, bilimsel komünizme tamamen aykırı görüşlerle karşılaşırız.

Kaypakkaya'nın felsefi görüşlerine göre, anti-emperyalist demokratik devrimin devireceği emperyalizm, komprador burjuvazi ve toprak ağaları (gericilik) çelişkinin tali yönü olarak Türkiye'de (tabii şimdi Kaypakkaya'ya göre yarı- sömürge oldukları sürece yarı-feodal de olan bütün ülkelerde) varlıklarını sürdürecektir. Yani bunlar tasfiye edilmeyecekler, sınıf olarak dağıtılmayacaklar, yalnızca hakim mevkilerinden indirilmekle karşı karşıya bırakılacaklardır. Ne mutlu onlara... Bunun ne biçim devrim anlayışı olduğunu uzun uzun açıklamaya gerek var mı? Özellikle proletarya önderliğinde bir devrim öngörüldüğü durumda. Tasfiye etmesi gereken sınıfları tasfiye etmeyen bir devrim! Peki anti-emperyalist demokratik devrime ne gerek var o halde? Esas yönü tali, tali yönü esas durumuna getirmek için mi?

Sosyalizme geçildikten sonra da ulusal burjuvazinin yanı sıra, bu gerici sınıflar da varlıklarını sürdürecektir, hem de komünizme kadar. Bu ne biçim sosyalist devrim anlayışıdır? Emperyalizmi ile iç gerici sınıfları ile sosyalist bir toplum! Peki sosyalist topluma ne gerek var o halde? Esas yönü tali, tali yönü esas durumuna getirmek için mi? Hareketli dünyada hareketsiz kalmamak için mi?

Kaypakkaya'nın felsefesine ve sosyalist toplum anlayışına göre, emperyalist ülkelerde de sosyalist devrim gerçekleştiikten, proletarya diktatörlüğü kurulduktan sonra emperyalist burjuvazi sınıf olarak tasfiye edilmeyecek, ekonomik olarak üretim araçlarından yoksun bırakılacak, politik olarak yönetici sınıf olmaktan çıkacak ama sınıf olarak varlığını koruyacaktır. Tabii çelişkinin tali yönü olarak...

İşte, Maocu felsefenin yol açtığı vahim teorik yanılgılar. İşte, karşıtların birliği temel yasanın revizyonist tahrifinin ürünleri. İşte, karşıtların birliği temel yasası ile oyun oynamanın sonu.

Bütün bunlardan sonra Kaypakkaya'nın "sınıf nedir?" sorusuna Marksizm-Leninizm'e uygun yanıt veremediğini eklemek ancak gereksiz bir yineleme olabilir.

"Sınıflar, tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim sistemi içindeki yerleriyle, üretim araçları ile olan ilişkileriyle (bu, çoğu yerde yasalarla tespit edilmiştir), toplumsal iş bölümünde oynadıkları rolle, ve bunun sonucu olarak, harcadıkları toplumsal zenginliğin boyutlarıyla ve bunu elde etme biçimleriyle birbirinden ayrılan büyük insan gruplarıdır. Sınıflar, belirli bir toplumsal ekonomi sistemi içinde buldukları farklı yerlere göre, birinin, diğerinin emeğine el koyabileceği insan gruplarıdır." (Lenin, Büyük Bir Başlangıç)

Kapitalistleri bir sınıf yapan onların üretim araçlarının özel ve kolektif kapitalist mülkiyetine sahip olmaları olgusudur. Onlar kapitalist toplumsal üretim sistemi içinde üretim araçlarının mülkiyetine sahiptirler ve bundan dolayı başkalarının (işçi sınıfı ve diğer emekçilerin) emek- güçlerini satın alırlar, onları üretimde kullanırlar ve bundan dolayı emeğin ürünlerinin de mülkiyetine sahiptirler ve toplumsal zenginlikten aslan payını alırlar; harcadıkları toplumsal zenginliği kapitalist biçimde elde ederler. Kapitalistler, üretim araçlarının özel ve kolektif (devlet) mülkiyetine sahip olmaları sayesinde, işçilerin emek ürünlerine el koyarlar. Onlar böyle genel ortak özelliklere sahip büyük insan grubu, yani bir sınıf oluştururlar. Ne zaman ki bu özelliklerini yitirirler, artık sınıf olarak dağılmış olurlar. Bazı ülkelerde proletarya diktatörlüğünün başlangıç döneminde bir sınıf olarak varlıklarını korumaları (tabii sınırlanmış olarak; örneğin, zengin köylülük) olanaklı ve gerekli olsa bile, başlıca üretim araçlarının toplumsal mülkiyeti gerçekleştiikten, sosyalist ekonomi kapitalistlere ihtiyaç duymayacak biçimde kendi temelleri

üzerinde duracak olgunluğa, özellikle tarımda, eriştikten sonra, toplumsal üretim bakımından kapitalistlerin varlığına gerek kalmadıktan sonra sınıf olarak dağıtılırlar, tasfiye edilirler. Marksist-Leninist "sınıf" kavramına bağlı kalındığında görülecektir ki, genel olarak konuşulursa, sosyalizmde, özellikle emek- gücünün meta olması durumuna son verildiği gelişme aşamasında, kapitalistler sınıfı yoktur. O tarihe karışmıştır. Kaypakkaya, Marksist-Leninist "sınıf" kavramına bağlı kalmadığı için, sosyalizmde, kapitalistler sınıfının yanı sıra, kapitalizm öncesi bir sınıf olan toprak ağaları sınıfının da var olacağını düşünür. Marksizm-Leninizm nerde, Kaypakkaya nerde...

Kaypakkaya'nın sosyalist toplum teorisine göre, sosyalist toplumda bütün sınıflar var. Demokratik devrimle devrilmiş sınıflar da, sosyalist devrimle devrilmiş sınıflar da. Yani sosyalist toplum bol sınıflı bir toplumdur; sömüreni de sömürüleni de, ya da sömürmeyen sömürücüsü de olan sınıfsal çoğulcu bir toplum. Acaba politik olarak da çoğulcu bir toplum mu sosyalist toplum? Bu soru, Kaypakkaya'nın felsefi görüşlerine ve sosyalizmde toplumsal sınıflar tezine göre yanıtlanmamış olarak kalıyor.

Kaypakkaya, sosyalist toplumda gerici sınıfların var olacağını savunmasına karşın "her alanda üretim araçlarının kollektif mülkiyeti gerçekleştirildikten sonra"(s.92) sömürünün kalkacağını da yazar: "...Her alanda üretim araçlarının kollektif mülkiyeti gerçekleştirildikten sonra, artık sömürüden söz edilemez..." Ne var ki, sömürüden söz edilemez ama gerici sınıflardan söz edilebilir. Sömürü yok ama sömürücü olmaları gereken gerici sınıflar var. Hem zaten sosyalist devrim aşamasında ulusal kapitalist burjuvazi "devrimci halk" içinde değil mi? Sömürmeyen sömürücü/gerici sınıflar. İşte, Kaypakkaya'nın idealist revizyonist tezi.

Ne gariptir ki, gerici/sömürücü sınıflar sömürüyorlar; ama küçük meta üreticileri sömürüyorlar. Okuyalım: "...Hatta küçük üretimin mevcudiyeti bile, belli ölçülerde sömürünün mevcudiyeti demektir. ..." (Kaypakkaya, a.g.y., s.92)

Sosyalist toplumda, küçük-meta üreticisi, hele emek-gücü satın almak, yani ücretli emek yasaklandıktan sonra, nasıl oluyor da "belli ölçülerde" sömürü yapıyor? Nasıl olanaklı oluyor bu? Sosyalizmde küçük meta üreticisi kimi sömürüyor? Sömürünün "belli ölçülerde" devam ettiği yazıldığına göre, "küçük üretim" kavramı basit üretim, öz-tüketim için üretim olarak değil, küçük meta üretimi olarak kabul ediliyor demektir.

Bugün küçük meta üreticisi sömürü yapıyor mu? Emek-gücü satın aldığı ölçüde ve aldığı sürece, evet. Proletarya diktatörlüğü sisteminin başlangıcında, emek-gücü satın almak yasaklanmadığı sürece de sınırlı ölçüde ("belli ölçülerde") yapacaktır. Emek-gücü satmak ve satın almak yasaklandıktan sonra küçük üretici kimi ve nasıl sömürecek? Ticaret yoluyla işçileri ve diğer emekçileri mi? Yerel pazarlara sürdüğü ürünleri (metaları) aracılığıyla mı sömürecek? Sosyalist devlete sattığı metalar aracılığıyla mı?

Küçük üretim sosyalist toplumda da "belli ölçülerde" ya da kısmen sömürüye neden olacağından, Kaypakkaya'nın sosyalizm teorisine göre, sosyalist toplumun çok ileri bir aşamasına kadar, grup mülkiyetinin ortadan kalktığı aşamaya kadar sömürü var olmaya devam edecektir. O halde, küçük üretim var olduğu sürece, sosyalist toplumun sömürünün ortadan kalktığı toplum olduğu görüşü yanlıştır! Kaypakkaya'nın teorisine göre, sosyalist toplumda, üstelik komünizme kadar, gerici sınıflar var ama sömürmezler. Ne var ki, sömürücü sınıflar sömürü yapmazken, küçük üreticiler sömürü yaparlar ve küçük meta üretimi ortadan kalkana kadar da böyle sürüp gider. Sosyalizmde sömürü yoktur, diyenler yanlışlardır; çünkü, Kaypakkaya, sosyalizm sömürünün kısmen de olsa var olduğu bir toplumdur, diye yazar. Onun teorisine göre, emek-gücünün meta olmaktan çıktığı aşamada, zamanın sosyalist Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB)'nde sömürü vardı. Başta Stalin olmak üzere, SSCB komünistleri,

sömürünün ortadan kalktığını ilan etmekle halt etmişlerdir. Kaypakkaya'ya göre, bugünün yaşayan sosyalizmde, Sosyalist Arnavutluk Halk Cumhuriyeti'nde, sömürü vardır? Neden? Çünkü, küçük üretim vardır. Vardır; çünkü, hâlâ grup mülkiyeti vardır. Kaypakkaya'nın teorisine göre, üretim araçlarının bile meta olmaktan çıktığı sosyalist toplumda emek-gücü hâlâ meta olmaya ("belli ölçülerde" de olsa) devam ediyor. Kaypakkaya sosyalizmde ya emek-gücünün meta olduğunu, ya da emek-gücü meta olmaksızın sömürünün var olabileceğini kabullenme durumundaydı. Birinci durumda onun sosyalizm anlayışının bilimsel sosyalizmle ilişkisi olmadığı anlaşılırken, ikinci durumda kapitalist üretimin sınırlarından biri olan, onsuz sömürünün olamayacağı, artı-değere el koymadan da sömürünün var olamayacağı gerçeğini reddettiği, onun ekonomik teorisi ile (ne kadar varsa) Marksist-Leninist ekonomik teorinin farklı olduğu anlaşılırdı.

Kaypakkaya, üretim araçlarının kolektif mülkiyete dönüştürülmesi tamamlandığı zaman, küçük üretimin, meta üretiminin ortadan kalkacağı yanılıgısına da düşüyor. Ona göre, böylece, o zamana kadar varlığını sürdüren sömürü de ortadan kalkıyor. O şöyle yazar:

"...Bu nedenle, proletarya iktidarı altında da, üretim araçlarının kolektif mülkiyete dönüştürülmesi tamamlanmadığı müddetçe, sömürü kısmen devam edecektir. Her alanda üretim araçlarının kolektif mülkiyeti gerçekleştikten sonra, artık sömürüden söz edilemez. ..." (a.g.y., s.92)

O, sosyalist mülkiyetin iki biçimini, grup mülkiyetiyle toplumsal mülkiyeti (devlet mülkiyetini) birbirine karıştırır. Grup mülkiyetiyle toplumsal mülkiyet, bütün halkın mülkiyeti aynı şeyler değildir. Sosyalist devlet mülkiyeti (örneğin, eski, sosyalist SSCB'de devlet çiftliği olan sovhoz mülkiyeti) bütün toplumun mülkiyeti olurken, yani üretim araçları ve ürünler toplumun ortak malı iken, grup mülkiyeti anlamında kolektif mülkiyet (örneğin, eski, sosyalist SSCB'de kolektif çiftlik olan kolhoz mülkiyeti) bütün toplumun mülkiyeti değil, kolektifi oluşturan köylü üreticilerin mülkiyetidir. Başlıca üretim araçları devletin mülkiyetinde olmakla birlikte, tüketim ürünleri devletin değil, kolektifindir. Tarımda kolektif çiftlik ile devlet çiftliği aynı şeyler değildir.

Bir diğer nokta da, sosyalizmde üretim araçlarının kolektif mülkiyetiyle yetinilemeyeceğidir. Sosyalist ekonominin egemenliğinin sağlandığı sosyalist toplumda, başlıca üretim araçları ulusallaştırılır, yani devlet mülkiyetine geçirilir. Üretim araçları bakımından küçük toprak parçaları ve küçük aletler dışında üretim araçları meta olmaktan çıkarlar. Üretim araçlarının kolektif mülkiyeti onları meta olmaktan çıkarmaz, nasıl ki kolektif üretim ürünleri meta olmaktan çıkarmazsa. Toprağın kullanma hakkı kolektif çiftliklerde olduğu sürece tarımsal tüketim ürünlerinin tasarruf hakkı da (devlete satılması yasayla saptanmış bölümü dışında) kolektif çiftliklerin elinde olacaktır, yani kolektif çiftliklerde örgütlenen köylüler ürünlerin mülkiyetine sahiptirler. Üretim araçlarını meta olmaktan çıkarmak için onları devlet mülkiyeti durumunu getirmek gerekir ki, bu, tarımda uzun bir zamanı gerektirir. Kaypakkaya, kolektif mülkiyetle tüm halkın mülkiyetini birbirine karıştırdığından üretim araçlarının kolektif mülkiyetiyle meta üretimi ve meta dolaşımının son bulacağını ve "sömürünün" ortadan kalkacağını savunur. Bu, üretim araçlarının kolektif mülkiyetiyle yetinmeyi savunur, diye de ifade edilebilir. Kaypakkaya'nın niyeti böyle olmayabilir ama önemli olan niyet değil, objektif olarak beliren durumdur.

Kolektif mülkiyet meta üretimini ortadan kaldırmaz. Meta üretimi, ancak bütün üretim araçlarının yanı sıra, tüketim ürünlerinin de sosyalist devletin mülkiyetine, yani tüm halkın mülkiyetine geçmesi durumunda ortadan kalkar ve yerini ürün değişimine bırakır. Meta üretimi ve meta dolaşımı artık tarihsel olarak sona ermiştir. Stalin şöyle yazar:

"Kuşkusuz, devlet ve kolhozlar gibi üretimin iki esas sektörü yerine, bütün üretimi sarmalayan ve ülkenin bütün tüketim ürünlerini elinde bulunduran bir tek sektör oluşunca, meta dolaşımı, kendi 'para ekonomisi' ile ulusal ekonominin yararlı bir ögesi olarak yok olacaktır. Bugünden o zamana kadar, üretimde iki esas sektör var oldukça, meta üretimi ve meta dolaşımı, ulusal ekonomimizin çok yararlı bir sistemi olarak yürürlükte kalmalıdır. ..." (Sosyalizmin Ekonomik Sorunları Üzerine, Son Yazılar, s.75)

Sosyalizmde meta üretimi, Stalin'in yazdığı gibi, etki alanı kişisel tüketim maddeleri ile sınırlı bulunan özel türden bir meta üretimidir, Üretim araçlarının toplumun ortak malı durumuna geldiği, dolayısıyla ücretli emek-gücünün ve sömürünün ortadan kalktığı sosyalist toplumda meta üretimi vardır ve uzun süre var olacaktır. Ta ki "bütün üretimi sarmalayan ve ülkenin bütün tüketim ürünlerini elinde bulunduran bir tek sektör oluşuncaya" kadar.

Kaypakkaya'nın sosyalizm anlayışını sorgulamaya devam edelim. Ondan okuyalım:

"...Artık (üretim araçlarının her alanda kolektif mülkiyeti gerçekleştirildikten sonra -B.N.) sosyalizmin evrensel parolası, 'herkesten gücüne ('yeteneğine' olmalı -B.N.) göre, herkese emeğine göre!' parolası bir gerçek haline gelmiştir. Sömürünün kaynağı olan, üretim araçlarının bir grup insanın elinde olması sona ermiş, bunlar, toplumun ortak mülkü haline getirilmiştir. Sömürünün kaynağı kurutulmuştur." (a.g.y., s.92-93)

Burada birçok yanlış iç içedir. Şu küçücük pasaj bile Kaypakkaya'nın sosyalizm anlayışının Marksist-Leninist sosyalizm anlayışına aykırı niteliğini göstermeye yeter.

Bilindiği gibi, sosyalist toplumda üretime ve bölüşüme yol gösteren ilke, kılavuz ilke "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" ilkesidir. Kaypakkaya bu temel kılavuz ilkenin uygulanmasını meta üretiminin ortadan kalkması aşamasına erteler. Bu ilkenin uygulanmasının meta üretimi ve meta dolaşımının son bulduğu sosyalist toplumun çok ileri bir aşamasına ertelenmesinin bilimsel sosyalizm teorisi ile hiçbir ilişkisi yoktur. Kaypakkaya bu görüşle zamanın sosyalist SSCB'sinde ve sosyalist Arnavutluk'ta üretime ve bölüşüme yön veren ilkenin "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre" ilkesi olmadığını öne sürmektedir. Peki bu ülkelerde hangi ilke uygulanıyordu? Bugün sosyalist Arnavutluk'ta hangi ilke uygulanıyor?

Üretim araçlarının bir grup insanın (sömürücü bir sınıfın) elinde olması, sömürünün kaynağı olması durumunun sona ermesi meta üretiminin ortadan kalkmasıyla değil, ondan çok önce gerçekleşir. Kapitalist burjuvazi proletarya diktatörlüğünün kurulmasıyla genel olarak mülksüzleştirilir. Ancak ülkenin ekonomik geriliği ve diğer bazı olası koşullar nedeniyle (örneğin, SSCB'de NEP döneminde olduğu gibi) kapitalistlerin varlığına bir süre için izin verilebilir. Kapitalistlerin, özellikle tarımda, var olduğu bu dönem, ülkeden ülkeye değişkenlik göstermesine karşın, kapitalizmden komünizme geçişin gerçekleştiği tarihsel süreç içinde kısacık bir dönemdir. Bu dönemde kapitalistler ve kapitalist meta üretimi var olduğuna göre, sömürü de vardır. Ancak bu üretim araçlarının kapitalistlerin mülkiyetinde olduğu anlamına gelmez. Üretim araçları sosyalist devlet mülkiyetinde olurken, onların kullanım hakkı kapitalistlere tanınır ve bundan dolayıdır ki kapitalist meta üretimi olanaklı olur. Sömürünün olması için üretim araçlarının "bir grup insanın elinde olması" gerekmez. Bu, sömürünün üretim araçlarının özel mülkiyetinin varlığı koşullarıyla sınırlanması demektir. Üretim araçlarının kapitalist devlet mülkiyeti kolektif kapitalist mülkiyettir ve kolektif kapitalist sömürüyü olanaklı kılar, ona yol açar. Proletarya diktatörlüğünün başlangıcında özel kapitalizm olabileceği gibi, devlet kapitalizmi (devletle iç ve dış kapitalistlerin ekonomik anlaşmaları biçiminde) de olabilir. Her iki durumda da sömürü vardır; ama bu üretim

araçlarının mülkiyetinin sömürücülerin elinde olduğu anlamına gelmez. Sosyalist devlet, ekonomik zorunluluklardan dolayı, özel kapitalizmin varlığını tanımak ve iç ve dış kapitalistlerle ortak ekonomik iş yapmak durumunda kalmıştır.

Kaypakkaya birçok şeyi birbirine karıştırmış; üretim araçlarının (Dikkat! Tüketim ürünlerinin değil.) sömürü için kullanılması durumuna son verilmesini, sömürünün kaynağının kurutulmasını onların toplumun ortak mülkü haline getirilmesine ertelemiştir.

Temel üretim araçlarının, özellikle sanayide, sömürücü bir grup insanın, yani sömürücü bir sınıfın elinde olması durumu proletarya diktatörlüğünün kurulması ile sona erer. Bu, sanayinin bütününde kapitalizme yer olmadığı, kapitalist sektörün tümüyle tasfiye edildiği anlamına gelmez. Olan, sanayinin esas olarak, temelde sosyalist sanayi durumuna getirilmiş olmasıdır. Sanayide sosyalist ve kapitalist sektör, özellikle ülkenin ekonomik gelişmişlik düzeyine bağlı olarak, bir arada bulunabilir. Ekim Devrimi'nden 1936 yılına kadar SSCB'de durum böyleydi. O döneminin başlangıcında, hem sanayide hem tarımda, özellikle ikincisinde, kapitalizm ulusal ekonominin önemli bir parçası olurken, önemini gittikçe yitirmiş ve 1936'da kapitalistler sanayide, tarımda ve ticarete tasfiye edilmişlerdi.

Bilimsel sosyalist teoriye ve tarihsel deneyimlere karşın, Kaypakkaya sanki meta üretimi kalkıncaya kadar sömürücü bir sınıf (ve tabii sömürü de) var olmuştur gibi düşünmekte ve yazmaktadır. O, birçok konuda olduğu gibi bu konuda da tutarsızlıktan kurtulamaz. Onun sosyalizm teorisine göre, hem bütün gerici sınıflar varlıklarını komünizme kadar sürdürüyorlar, hem üretim araçlarının kolektif mülkiyeti (toplumsal mülkiyeti de değil) gerçekleşince sömürünün kaynağı kurutuluyor.

Bir diğer nokta, üretim araçlarının toplumun ortak mülkü durumuna gelmesinin, meta üretimini (ve dolaşımını) ortadan kaldırmayacağıdır. Üretim araçları meta olmaktan çıkar; ama kişisel tüketim ürünleri meta olma özelliklerini korurlar. Üretim araçları üretimi alanında elde edilen ürünler, küçük avadanlıklar dışında, meta olmazken, tüketim araçları üretimi alanındaki ürünler meta olabilirler.

Bütün bunlardan sonra, Kaypakkaya'nın sosyalizmin ekonomi politiğinden -kapitalizmin ekonomi politiğinden de denilebilir- doğru dürüst bir şey anladığı, sosyalist ekonomik kuruluştan, komünizmin ekonomik örgütlenmesinden doğru dürüst bir şey anladığı söylenebilir mi? Marksist-Leninist teoriye bağlı kalan, onu kişilerin ve bu arada geçmişlerinin kurtarılması (!) uğruna revizyonist tahrifata uğratmaya kıyamayan, içten ve devrimci eleştirel tutum takınma yanlısı olan komünistler ve komünizme yakın devrimciler bu soruya "söylenemez" yanıtını vermekten korkmayacaklardır. Bin dereden su getirmeye çalışan korkaklar, tutucular ve beyinleri küçük-burjuva sosyalizmi ve özel olarak Maocu sosyalizm ile sakatlanmış ve dolu olanlar ise, beyinlerini, soruyu başka biçimde yanıtlamanın yollarını bulmak için zorlayacaklar ve kullanacaklardır. Tarihin diyalektiğinin sayısız kez gösterdiği gibi, böyleleri için aydınlık bir gelecek olamaz. Ya eleştiri silahının devrimci kullanılışı yolu ya da günü kurtarma yolu...

Devam edelim. Kaypakkaya, proletarya diktatörlüğü döneminde devrimin sürdürülmesinin nedenlerini de doğru anlamamıştır. Anti-Marksist-Leninist çelişki anlayışı ("çelişkinin çözümü" ve "çelişkinin ortadan kalkması"), demokratik devrim ile sosyalist devrim konularında ve öncelikle de sosyalizm dönemine ilişkin bilim dışı görüşleri nedeniyle proletarya diktatörlüğü döneminde de komprador burjuvazi, toprak ağaları ve ulusal kapitalist burjuvazinin (ve emperyalizmin de) varlıklarını sürdürecekleri (özellikle ideolojik ve kültürel alanda) düşüncesindedir. Bundan dolayı da şöyle yazar:

"...Ne komprador büyük burjuvazi ve toprak ağaları, ne de milli burjuvazi, ne demokratik halk devrimiyle, ne de sosyalist devrimle tamamen ortadan kaldırılabilir. Bunlar, proletarya

diktatörlüğü gerçekleştikten ve hatta üretim araçlarının tamamının kolektif mülkiyete dönüşümü tamamlandıktan sonra da, ideolojik ve kültürel alandaki varlıklarını devam ettirirler. Proletarya diktatörlüğü altında devrimin devam ettirilmesinin sebebi budur. Bunların kaynağını Lenin yoldaş 'Sol' Komünizm, Bir çocukluk Hastalığı adlı eserinde göstermiştir. ... Bunlarla proletarya arasındaki çelişmenin 'ortadan kalkması', ancak komünizmle mümkün olacaktır. Çelişmenin çözülmesiyle kastedilen şey, bugün ilk üç çelişmede, çelişmenin tali yönünün esas yön, esas yönün de, tali yön haline gelmesidir. Çelişmelerin 'ortadan kalkması' ise, artık bunların mevcut olmaması, tamamen yok olması; ne tali yönün, ne de hâkim yönün bulunması anlamına gelir. ...

"...Proletarya iktidarı altında ve sosyalizm kuruculuğu döneminde ve hatta üretim araçlarının sosyalist mülkiyete dönüşümü tamamlandıktan sonra da, o ülkenin proletaryası ile emperyalizm, bütün burjuvazi ve toprak ağaları arasında çelişme mevcut olacaktır (özellikle ideolojik alanda) Ama o ülke açısından proletarya bu çelişmenin esas yönünü, diğerleri ise tali yönünü teşkil edeceklerdir. ..." (agy, s.91-92)

Gördük ki, demokratik devrimin zaferiyle komprador (işbirlikçi) tekelci burjuvazi ve büyük toprak sahipleri sınıf olarak tasfiye edilirler. Demokratik devlette de, sosyalist devlette de onların kalıntılarından, eskiden, bir zamanlar bir sınıf oluşturmuş olan unsurlarından, tek tek bireylerden söz edilir. Sosyalist devlette (burada kesintisiz devrimin geçerli olduğu ülkeleri söz konusu ediyorum) başlangıçta nispeten kısa süreli varoluşa karşın, eski tekelci-olmayan kapitalist burjuvazinin kalıntıları da bunlara eklenirler. Sosyalizmde sömürücü sınıflar ve sömürü yoktur, dolayısıyla antagonist karşıtlıklar da yoktur. (Kaypakkaya'nın görüşleriyle sosyalizm bilimi ve sosyalizmin doğası arasında ise antagonist karşıtlık vardır.) Sosyalizmde sömürücü sınıfların var olmamasına karşın, devrilmiş sınıfların ideolojileri, kültürleri, alışkanlıkları, yani eskinin üstyapı kurumları daha uzun süre varlıklarını sürdürürler. Onlar yüzyılların ürünleridir ve ani devrimci dönüşümlerle üstesinden gelinemezler. Bunun için uzun bir yeniden eğitim süreci, bütün bir kapitalizmden komünizme geçiş sürecinin büyük bir bölümü gerekir. Politik üstyapı temelden değişmiş olmasına karşın, eski sınıfların etkileri burada da, yani devlet yönetiminde de uzun süre var olurlar. Ancak sınıf mücadelesinin, Kaypakkaya'nın deyişiyle, devrimin sürdürülmesinin nedeni yalnızca eski sınıfların kalıntılarından varlıkları, ideolojik, kültürel, vb. etkileri değildir. Böyle olsaydı iş kolaylaşırdı. Burjuva ve burjuva-öncesi ideolojik biçimlerin, alışkanlıkların, vb. sürmesinin maddi temeli de vardır: küçük üretim. Bu kadar da değil; içte küçük meta üretimine dışta kapitalist sistemin varlığı eklenir. Bu ikisi bu kalıntıların (maddi ve zihinsel) varlıklarının uzun süreli olmasını olanaklı kılmakla kalmaz, onları besler. Bu sorunla ilgili olarak "Sol" Komünizm'den ikinci ve beşinci bölüm ile, Stalin'in 'Leninizmin Sorunları'nda "SSCB Komünist (Bolşevik) Partisi İçindeki Sağ Tehlike" başlıklı yazısına başvurulabilir. Görülecektir ki, Kaypakkaya, Lenin'in, "'Sol' Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı adlı eserinde" "proletarya diktatörlüğü altında devrimin devam ettirilmesinin sebebi"nin devrilmiş olan sınıfların "ideolojik ve kültürel alandaki varlıklarını devam ettirmeleri olduğunu gösterdiği iddiası ile Lenin'i revizyonist görüşlerine, objektif olarak, ortak etmeye çalışmaktadır.

20 Ağustos 1986

A. H. YALAZ

www.komunistdevrim.org